Naujienos
1739 S Halsted st.

LIETUVIŠKAS SAVAITRAŠTIS
Eina kiekvieną ketvirtadienį Clevelande
Leidžia
Ohio Lithuanian Publishing Co.
6820 Superior Ave. Cleveland 3, Ohio
Redaktorius
Vincas Rastenis
Kaina metams, užsimokant iš anksto:
Jungtinėse Valstybėse $3.00
Kanadoje -- $4.00 Kitur -- $4.50
Užsisakyti galima kiekvienu metu, nereikia laukti metų, pusmečio ar mėnesio pradžios.

DIRVA
THE FIELD

The only Lithuanian Newspaper published in Ohio reaching a very large majority of the 100,000 Lithuanians in the State and in Cleveland.

LITHUANIAN WEEKLY
Published every Thursday in Cleveland by
Ohio Lithuanian Publishing Co.
6820 Superior Ave. Cleveland 3, Ohio
Editor
Vincas Rastenis
Subscription per year in advance
In the United States $3.00
In Canada -- $4.00 Elsewhere -- $4.50
Entered at Second-Class matter December 6th, 1915, at the Cleveland Postoffice under the act of March 3, 1879.

No. 25 Ats. Nr. kaina 6 c. June 22, 1950 CLEVELAND, OHIO 1950 m. birželio 22 d. Tel.: EN 1-4486 (35-ti metai ▾ 35th year)

MŪSŲ VISUOMENĖJE

Birželio sukaktis

Pereiti du sekmadieniai beveik visose lietuvių kolonijose buvo paskirti liūdnųjų birželio įvykių sukakties paminėjimams. Dėl dabarties pašto šlubavimų pranešimai apie tuos minėjimus pradėjo į redakciją ateiti tik visai baigiant laikraštį rengti spausdinti. Todėl aprašymų iš atskirų vietų jau nebegalime panaudoti šiame laikraščio numeryje.

Iš jau gautų pranešimų matyti, kad paminėjimų dvasia visur ta pati, skiriasi tik pats paminėjimo būdas. Beveik visur yra priimta atitinkamų rezoliucijų. Tačiau atrodo, kad daug kur pasitenkinta rezoliucijų parašymu lietuviškai ir jų pasiuntimu į lietuviškus laikraščius. O tai yra klaidinga. Įsidėmėkim vieną karštą, kad mums pačius save įtikinėti rezoliucijose keliamais klausimais nebereikia. Svarbu, kad mūsų balsą išgirstų Amerikos visuomenė.

Todėl reiktų, kad tos rezoliucijos, nors ir vėliau, būtų išverstos į anglų kalbą ir siunčiamos kongresmenams, senatoriams, Valstybės Departamentui, o taip pat ir vietiniams angliškiems laikraščiams. Laikraščiams dar geriau yra siųsti ne rezoliucijas, o straipsnelius, laiškus.

Štai turime prieš akis Manchester, N.H., laikraštį — Manchester Evening Leader. Jo vedamųjų straipsnių puslapy įdėtas inž. K. Daugėlos laiškas redakcijai, su didele, ryškia antrašte "10 Years of Genocide". Laiške trumpai išdėstyta, kas per tą dešimtmetį Lietuvoje atsitiko. Neabejotina, kad šitoks liūdnosios sukakties paminėjimas yra žymiai reikšmingesnis, negu visos mūsų savo tarpe pasiųstos ir paskaitytos rezoliucijos...

Balfo pirmininko žygiai

Balfo centras išleido jau tris biuletenius apie Balfo pirmininko kan. J. B. Končiaus žygius tremtinių reikalais Europoje. Iš jų matome, kad pirmininkas Paryžiuje lankėsi IRO Paryžiaus įstaigoje, Amerikos ambasadoje, pas NCWC įgaliotinį Paryžiuje ir ten kėlė klausimus, kurie, žinoma, jau yra keliami nuo pat 1945 metų. Pavyzdžiui, faktas, kad Lietuvos kvota yra maža ir iš Prancūzijos sulaukti vizą į Ameriką labai sunku, yra labai senas faktas, kurio tačiau, deja, net maloniausiais pasikalbėjimais pakeisti negalima...

Genevoje, Šveicarijoje, Balfo pirmininkas rūpinosi, kad IRO išbrauktų Balfo iš sąrašo tų organizacijų, kurios laikomos IRO bendradarbėmis. Šio mėnesio pabaigoje paaiškės, ar tie prašymai bus išklausyti, nes bus paskelbta, kurioms organizacijoms IRO parama bus nutraukta.

Toliau Balfo pirmininkas iškėlęs iš Klaipėdos krašto kilusių lietuvių klausimą ir prašęs, kad jų reikalu būtų sudaryta speciali komisija, kur būtų ir lietuvių atstovas. Esą pažadėta tą pasiūlymą apsvarstyti. Šiaip jau Mažosios Lietuvos lietuvių klausimas irgi Genevoje judinamas nuo pat tremtinių emigracijos pradžios ir net anksčiau.

Be to, Balfo pirmininkas dar patyręs ryšium su tremtinių imigracijos įstatymo pakeitimu, tremtinių emigracija į Ameriką porai mėnesių susitrukdysianti, todėl pirmininkas paraginęs Balfo įstaigas kiek galima paskubinti jau eigoje esančias emigracijos bylas.

Pirmininkas dar patyręs, kad dalį emigruoti negalinčių tremtinių sutikusi priimti Švedija ir Norvegija. Atvirai kalbant, ši žinia jau buvo skelbta spaudoje gerokai prieš Balfo pirmininko išvykimą į Europą.

Todėl tuo tarpu dar nematyti, kad pirmininkas būtų turėjęs galimybės atlikti tokių dalykų, kurių be žygio į Europą nebūtų buvę galima atlikti. Ypač, kad IRO vyriausias viršininkas ir tremtinių emigracijos skyriaus viršininkas dabar kaip tik yra **atvykę į Ameriką** ir čia aiškinasi maždaug tuos pačius klausimus...

Maskva atvirai savinasi Baltijos jūrą

Sovietų Mokslų Akademijos Teisės Institutas paskelbė naują teoriją, kad Baltijos jūra yra "uždara jūra" ir kad jos šeimininkais gali būti vien tik Baltijos pakraščių valstybės.

Bolševikams niekad tokia teorija nebuvo atėjusi į galvą, kada jie prieidavo tik prie Suomių įlankos viršūnėlės Baltijos jūroj. Bet dabar, kai jie užgrobė Baltijos valstybes ir visą prie Baltijos jūros prieinančią Vokietijos dalį (neskaitant Lenkijos, kuri irgi Maskvos valdžioje) ir kada prie Baltijos jūros beliko prie sienos priremta Suomija ir bailiai nuolanki Švedija — tada šitokia teorija Maskvai labai patogi, nes paskelbimas Baltijos jūros priklausoma vien tik "pakraščių valstybėms" būtų faktiškas Baltijos jūros pavertimas sovietišku "ežeru".

Bolševikų juristas Molodcovas "išaiškino", kad "buržuazinių" juristų teorija apie Baltijos jūrą, kaip atvirą jūrą, esanti tiesiog nesąmonė, sugalvota anglų ir amerikiečių **imperialistiniams tikslams paremti.**

Sovietai, kurie niekad nebuvo šeimininkai Baltijos jūroje, kurie net iš caristinės Rusijos to nepaveldėjo, dabar Baltijos jūrą savindamiesi, žinoma, elgiasi ne imperialistiškai. Imperialistai tik tie, kurie šiam naujam pasisavinimui išdrįstų nepritarti...

Mussolini kadaise buvo užsimojęs Viduržemio jūrą padaryti "Mare nostrum". Bolševikai dažnai primena kitiems — esą, žiūrėkit, Hitleris ar Mussolini tą ir tą darė, o kuo tas pasibaigė! Dabar ir Maskvai būtų pravartu prisiminti, kuo pasibaigė Mussolinio užsimojimas turėti "Mare nostrum"...

Svetimsaliai JAV pasiuntinybėse

Komisija rekomenduoja kuo greičiausiai visus tokius neamerikiečius pakeisti amerikiečiais.

Be tam yra nemaža kliūtis. Daugumoje kraštų neamerikiečiams atlyginimas mokamas pagal vietines normas ir tai išeina per pusę ar net tris kartus pigiau, negu reiktų mokėti į užsienius komandiruotiems amerikiečiams. Pakeitimas pareikalautų daug pinigų. Iš kitos pusės — šoferius, tarnaites, šlavėjus siųsti iš Amerikos į tolimus kraštus nėra visai patogu ir dėl to, kad tada vyresnieji pareigūnai būtų daug labiau suvaržyti: ne taip lengva pakeisti, jeigu blogai atlieka savo darbą. Reiktų labai rūpestingos atrankos.

Pagaliau — ir amerikietis tarnautojas ne visada užtikrintai ištikimas. Jeigu čia atsiranda amerikiečių, kurie prieina prie didžiausių paslapčių ir jas išduoda, tai gali tokių atsirasti ir tarp pasiųstų į svetimą kraštą. Juk jau yra buvę atsitikimų, kad ilgą laiką dirbę pasiuntinybėje (Maskvoje) pagaliau triukšmingai atsisako Amerikos pilietybės ir pradeda tarnauti kitiems. Aišku, jų tarnyba kitiems ne nuo tos valandos yra prasidėjusi...

Komisija tačiau nurodo kaip tik rusų pavyzdį: jokio tarnautojo jų pasiuntinybės iš kitur nesamdo. Net trumpam laikui išvykstančios delegacijos vežasi su savim šoferius, virėjus ir visus kitus patarnautojus. Kai Londone kartą susirgo vienas tarnautojas ir reikėjo skubiai daryti operaciją, tai jį lėktuvu išsiuntė į Maskvą, nors tai buvo pavojinga jo gyvybei, bet nelei do operuoti anglų ligoninėj, kad kas nors iš jo apsvaiginto neišgautų paslapčių.

Speciali Senato komisija, susipažinusi su padėtimi Amerikos pasiuntinybėse, atrado, kad tos pasiuntinybės samdo labai daug svetimšalių. Vokietijoje amerikiečių įstaigos samdo apie 10,000 įvairių neamerikiečių, o kitose pasiuntinybėse tokių yra apie 3,000. Vien Paryžiaus ambasadoje apie pusė tarnautojų yra ne amerikiečiai. (Kurį laiką ten buvo trys lietuviai, bet dabar visi yra išvykę į Ameriką ar kur kitur).

Komisija mano, kad tokia padėtis yra pavojinga. Iš vienos pusės, tie svetimšaliai samdiniai esą priimami į tarnybas nepakankamai ištirti, o iš kitos pusės — komisijos nuomone, neamerikiečiai greičiau gali būti įtraukti į šnipinėjimo tinklą. Tiesa, tik nedidelė svetimšalių dalis dirba raštinėse, o kiti yra šoferiai, liftininkai, šlavėjai, tarnaitės ir tt. Bet vistiek jie gali prieiti prie visokių paslapčių, ypač jei to norės.

Komunistai pralaimi

Laisvuose rinkimuose komunistams visur sekasi vis blogiau ir blogiau. Šiomis dienomis buvo rinkimai Vakarų Vokietijos šiaurinėje dalyje, kaip didžiausiame pramonės krašte. Kraštutiniai dešinieji ir komunistai smarkiai nukentėjo. Stipriausiai stovi dabartinio Vakarų Vokietijos ministerio pirmininko Adenauerio (krikščionių demokratų) partija, antroje vietoje socialistai.

Pažymėtina, kad šių balsavimų metu taip pat patvirtinta ir to krašto konstitucija, kurioje numatoma suvalstybinti stambiąją pramonę. Šis kraštas apima taip pat ir garsiąją Ruhro sritį, kurioje sutelkta labai daug Vokietijos sunkiosios pramonės įmonių.

TRUMPAI KALBANT

☐ Karą pralaimėjusi Vokietija turi išmokėti 19 valstybių 1,034 milijonų dol. reparacijų. Iki 1949 metų pabaigos Amerika jau buvo atsiėmusi 203 mil. dolerių, o Anglija 168.5 mil. dol.

☐ JAV ketina Baltijos jūroje pastatyti plaukiojančią "Voice of America" radijo stotį. Tokia stotis turėtų būti girdima, nors sovietams ir labai trukdant, Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje.

☐ Į JAV atvyko 8 Brazilijos, 3 Argentinos, 2 Meksikos ir po vieną Uragvajaus, Čilės ir Venecuelos karininkų. Jie kelias savaites praleis JAV karo įstaigose.

☐ Sudetų vokiečiai, komunistinės vyriausybės išvaryti iš Čekoslovakijos, Vokietijoje pradėjo organizuotis. Neseniai Kempteno mieste jie turėjo suvažiavimą, kuriame dalyvavo 40,000 asmenų.

☐ Vakarų Sąjungininkai Vokietijoje skelbia, kad nuo 1949 metų pradžios iki 1950 metų birželio mėn. pradžios iš sovietų valdomos Vokietijos į vakarus pabėgo 90,000 gyventojų.

☐ Brazilijoje susektas komunistų sąmokslas prezidento rinkimų proga rengti sukilimą. Rinkimai įvyks spalių mėn. 3 dieną.

☐ Prof. Einšteinas vėl patarė Amerikai ir Rusijai, kad jos atiduotų savo atomines bombas tarptautinei komisijai. Tik jis nieko nepatarė, kaip padaryti, kad po to atidavimo bent viena pusė keletos bombų nepasiliktų arba naujų napasigamintų.

☐ Aiškėja, kad Stalinas per Trygve Lie pasiūlęs tokias sąlygas šaltajam karui baigti: 1. Nesiųsti Amerikos ginklų į Europą. 2. Pašalinti Čiankaišeko delegaciją iš JTO. 3. Pripažinti sovietinį rublį, kaip pagrindinę valiutą Kinijos užsienio prekyboje. 4. Nedaryti su Japonija taikos be Rusijos.

☐ Formozoje sušaudytas kinų generolas, buvęs Formozos valdytojas per 50 metų. Jis valdė Formozą, kaip Japonijos paskirtas gubernatorius. Tiek laiko tarnavęs japonams, dabar pasirodė pasiruošęs tarnauti komunistams.

☐ Bukarešte, Rumunijoje, patriotai išsprogdino komunistų partijos būstinę. Ta būstinė buvo pastatyta prievarta surinktais rumunų pinigais.

☐ Sovietų Sąjungos spauda paskelbė, kad Estijoje jau 82% visų ūkininkų suvaryta į kolchozus.

Reikalauja palaikyti ligšiolinę Kinijos atstovybę

Jungtinių Tautų Organizacijos sluogsniuose jaučiamas didelis palinkimas nusileisti Maskvai ir su Kinijos delegacija pasielgti taip, kaip Maskva nori. Tada, mat, sovietų delegatai vėl sugrįžtų į visus posėdžius ir JTO jaustųsi, kad ji... vėl normaliai dirba.

Kad taip atsitiktų, nedaug tetrūksta. Reikia tik dviejų balsų Saugumo Taryboje už raudonuosius. Kaip tik Prancūzija ir Egiptas, atrodo, jau beveik pasiruošę jiems tą malonumą padaryti, o Achesonas iš anksto pasakė, kad USA nesinaudos veto teise šiame reikale ir pasiduos daugumos nutarimui. Tai irgi yra lyg paraginimas: jūs padarykit, o aš palaiminsiu, tik drąsiau, vyručiai!...

New Hampshire senatorius Styles Bridges ir Kalifornijos William F. Knowland paskelbė bendrą pareiškimą, kuriame jie reikalauja, kad Valstybės Departamentas pavestų USA delegacijai Jungt. Tautų Organizacijoje **siekti pakeisti generalinį sekretorių Trygve Lie**, jeigu jis neatsisakys nuo savo pasiryžimo būtinai įvesti į JTO raudonosios Kinijos valdžios delegaciją.

Senatoriai bendrai pagyrė Achesono pareiškimą dėl Trygve Lie pasiūlymų, kuriame Achesonas pareiškė, kad JTO organizacijos darbo susitrukdymo priežastis yra tik rusų sabotažas ir bandymas prieš kitus pavartoti prievartą. Bet drauge pareiškė nuomonę, jog logiška būtų ne tik nebalsuoti už Kinijos delegacijos pakeitimą, ne tik balsuoti prieš pakeitimą, bet, jeigu reikia, tai pavartoti ir veto teisę, kad būtų sutrukdytas tas pakeitimas.

Žinoma, tie pareiškimai vyriausybei nėra privalomi ir ji pasielgs taip, kaip pati bus nusistačiusi, o ne kaip askiri senatoriai pataria. Tačiau tokie balsai gali paraginti vyriausybę susimąstyti.

Tariasi dėl Japonijos

Amerikos Krašto Apsaugos sekretorius Johnson ir vyriausias jungtinio karinių pajėgų štabo viršininkas gen. Bradley šiuo metu Japonijoj tariasi su MacArthur ir kitais apie tai, kas toliau daryti su Japonija.

MacArthur mano, kad reikia ilgai nelaukus sudaryti taikos sutartį su Japonija, bet reikia ir po to palikti Amerikos karinių pajėgų Japonijoj apsaugos tikslu. Maždaug tos pačios nuomonės esanti ir Japonijos vyriausybė. žinoma, po taikos sutarties sudarymo Japonijos valdymas jau būtų kitoks ir MacArthur jau nebeliktų tenai visagaliu diktatorium.

MacArthur mano, kad Japonijos problemų negalima išskirti iš visos Azijos problemų. Kalbant apie Japoniją, reikia neužmiršti ir Korėjos, ir Formozos... Dėl Formozos MacArthur mano, kad komunistams ją nebūtų lengva užimti ir Čiankaišekas, šiek tiek padedamas, galėtų atsilaikyti.

Į Japoniją bei į kitas Tolimųjų Rytų vietas išvyko ir J. F. Dulles, kuris dabar yra Valstybės Sekretoriaus patarėjas užsienių, ypač Tolimųjų Rytų politikos klausimais. Spėjama, kad po tų apsilankymų gali įvykti kai kurių permainų Amerikos Tolimųjų Rytų politikoje, ir net Kinijos, konkrečiai — Čiankaišeko, atžvilgiu politika irgi gali pasikeisti.

Tai, kas bus nutarta dabar Japonijoj, greičiausiai turės įtakos ir Jungtinių Tautų Organizacijos tolimesniam susitvarkymui, nes turės paaiškėti, ar Amerika nesipriešins senosios kinų delegacijos pakeitimui raudonąja delegacija, ar priešinsis tam.

Sumišimas Anglijoje

Anglijos socialistų manifestas, kuriame jie pasipriešino Europos ekonominės vienybės planui, sukėlė tikrą sumišimą ne tik Europos politiniuose sluogsniuose, bet ir tarp pačių socialistų.

Visų pirma, labai keistoje padėtyje atsidūrė pati Anglijos vyriausybė, ypač jos pirmininkas Attlee. Paaiškėjo, kad manifestas buvo pagamintas ir išleistas radikaliųjų partijos vadų iniciatyva, su Attlee ir kitais nuosaikesniaisiais.

Attlee, paklaustas dėl to manifesto, atsakė, kad reikia skirti partiją nuo vyriausybės. Vyriausybė norinti greičiau padėti tam vertingam Europos bendradarbiavimui, negu jį trukdyti...

Tada Attlee tris kartus iš eilės labai įsakmiai buvo paklaustas, ar jis žinojo apie tą memorandumą, ar jis davė jam savo pritarimą, pagaliau, ar jis buvo jį bent skaitęs prieš jam pasirodant. Tris kartus taip klausiamas, tris kartus Attlee tylėjo, kaip vandens į burną prisisėmęs.

Kitų Europos kraštų socialistų partijos atsiliepė įvairiai. Vieni pasisakė visiškai prieš Anglijos socialistų manifestą, kiti iš dalies už jį, iš dalies prieš. Tik Liuksemburgo socialistai visiškai pritarė savo Anglijos bendraminčiams...

Šiuo metu vyksta Europos socialistų suvažiavimas ir jame, žinoma, bus karštai ginčijamasi dėl to manifesto. Dar yra vilties, kad pagaliau anglai bus įtikinti savo nuomonę šiek tiek pakeisti. Studijuojamas klausimas ir apie tai, ar prancūzų iškeltasis sumanymas negalėtų būti vykdomas ir be anglų.

ŠIOJE ŠALYJE

THOMAS E. DEWEY šį rudenį nekandidatuos į New Yorko gubernatoriaus vietą. Jis norįs ilgesnį laiką pailsėti. Greičiausiai jis pereis į advokatūrą. Jis pareiškė, kad politiniame gyvenime ir toliau dalyvausiąs. Manoma, kad 1956 ar 1960 jis dar kartą kandidatuos į prezidento vietą. Dabar jam 48 metai.

•

AMERASIA byla dar kartą grįžta į miglas. Ši byla buvo bandyta atgaivinti ir per ją parodyti komunistų agentų įsigalėjimą Valstybės Departamente, tačiau "Grand Jury" nutarė, kad savo laiku (1945 metais) ta byla buvo vedama taisyklingai... Neabejojama, kad tuo metu ta byla kaltininkams pasibaigė perlaimingai, tačiau, kad tai būtų dėl prezidentūros ar Valstybės Departamento įsikišimo — nepasitvirtino.

•

ŠNIPŲ SUĖMIMAI tebevyksta. Kai po Fuchso suėmimo Anglijoje pavyko išaiškinti, kam jis perduodavo slaptąsias žinias, ir buvo suimtas H. Gold, siūlas nusitęsė ir toliau. Pereitą ketvirtadienį buvo suimtas Syracuse universiteto chemikas Alfred Dean Slack, kuris 1943 ir 1944 metais dirbo vienoj karinėj įmonėj Kingsport, Tenn., ir iš ten perdavęs minėtam Goldui naujų sprogstamųjų medžiagų pavyzdžių.

Penktadienį New Yorke suimtas mašinistas, buvęs karys, David Greenglass, 1945 metais dirbęs Los Alamos, N.M., atominėse laboratorijose ir iš ten perdavinėjęs žinias Goldui.

Suimtasis pasisakė, kad tuoj po Goldo suėmimo norėjęs pabėgti ar nusižudyti... Visi suimtieji aiškinasi, kad jie manę, jog teisinga yra padėti sovietams sužinoti tai, kas nuo jų "be reikalo" slepiama: juk jie gi sąjungininkai...

Pažymėtina, kad beveik visi suimtieji apibūdinami, kaip Rusijoj gimusių tėvų vaikai...

•

HARRY BRIDGES, buvęs laivų darbininkų unijos vadas, Kalifornijoje prieš kiek laiko nuteistas už priesaikos sulaužymą, nes nuslėpė, jog priklausė komunistų partijai, dabar dėl tos priežasties neteko ir Amerikos pilietybės. Teismas pripažino, kad pilietybę jis buvo įgijęs apgaulingu būdu. Pagrindinėj byloj jis yra padavęs apeliaciją. Yra nuteistas penkerius metus kalėti.

•

GUBERNATORIŲ SUVAŽIAVIME trys žymiausi respublikonai gubernatoriai — New Yorko gub. T. E. Dewey, Pennsilvanijos — J. H. Duff ir Kalifornijos — Earl Warren smarkiai kritikavo senatoriaus McCarthy taktiką kovoje prieš komunistus. Bet pridėjo, kad ir prezidentas bei vyriausybė neišlaikė tinkamo takto, varžydami visiškai atvirą dalykų aiškinimą.

•

GUBERNATORIUS LAUSCHE pareiškė, kad išrinkti gerą senatorių yra svarbiau, negu patenkinti partijos interesą. Iš to daroma išvada, kad jis nepalaikys savo partijos kandidato Fergusono, o balsuos už respublikonų kandidatą Taftą...

Į Newarką ir Brooklyną

BALYS GAIDŽIUNAS

Po Brooklyną visą dieną važiojamas, spėjau nemažai pamatyti ir susidaryti vaizdą. Tegul atleis man brooklyniečiai, jei atviriau pasakysiu, kad man jų miestas nepatiko. Nepatiko dėl sachariškos gatvių plikumos, galybės šiukšlių, dėl nuobodžios ir perdaug pigios statybos.

Grįžęs į Newarką pasijutau tarsi gamtos glėby. Ir tikrai, Newarkas gražus, pačios gamtos iškaišytas.

Vietiniai gyventojai teigia, kad Newarke gyvena apie 600 tūkstančių žmonių. Tai didžiausias New Jersey valstybės miestas. Bet lietuvų nedaug. Ir priemiesčius priskaičius tesudaro tik 5,000 skaitlinę. Naujakurių taip pat keli šimtai, bet įsikūrimo galimybės menkos ir viena kita šeima jau iškeliavo toliau, geresnių įsikūrimo sąlygų ieškoti.

Sekmadienio sulaukę, Trečiokų pasiūlymu, išvažiavom pamatyti nepaprastai gražiai ir ištikingai įrengtus namus, dekoratyviniais medžiais išpuoštas jaukias sodybas. Tai man priminė ne eilinį Europos miestelį, bet daugaiu kurortinio pobūdžio gyvenimą, kur žmonės susirenka "pagyventi ir sveikatą pataisyti..."

Važinėdamas po Newarko priemiesčius įsitikinau, ka nemažai čia gyvena pasiturinčių žmonių. Aplankėm ir dvi lietuvių šeimas: inž. Petrulio ir verslininko Gudo. Abi sodybos prabangiai ir jaukiai įrengtos. Malonūs šeimininkai mus mielai priėmė ir pavaišino. Inž. Petrulis yra buvusio Lietuvos finansų ministerio Petrulio pusbrolis. Mokslus čia išėjęs ir dabar savo dukrelę ir sūnų taip pat į mokslus leidžia. Duktė dainininkė, pasirodys SLA seimo ruošiamam koncerte.

Gudas sumanus verslininkas. Jo autobusas, Kauno vardu pavadintas, ne vieną naujakurį pradžiugina. O sodyboj, kaip Lietuvos ūkininko darže — pasodinta ir daug gėlių ir nemažai daržovių. Malonu, kad lietuvių šeimose — pas Trečiokus ir pas Gudus mačiau garbingiausioje vietoje pakabintą Lietuvos valstybės ženklą — vytį.

Dvi dienas praleidęs Trečiokų šeimoj turėjau galimybės nemažai pasikalbėti apie visokius reikalus, paliesti ir Trečiokų naujakurystę Amerikoje.

Trečiokienė JAV krantus pasiekė būdama maža mergaitė, gi Trečiokas jau paaugęs ir nemažai pasaulio matęs. Kai pirmasis pasaulinis karas jį užtiko Danijoj, jis pėsčias per Belgiją ir Prancūziją atsidūrė prie Atlanto ir iš čia pasiekė Angliją. Anglijoj pagyvenęs trejus metus, 1918 metais atsidangino į Ameriką. Ir po dviejų metų jau pradėjo savistovų apdraudos, prekybos ir laivininkystės biznį. Trečiokas yra daug kartų buvęs Lietuvoje ir Lietuvos nepriklausomą gyvenimą neblogai pažįsta.

Čia Amerikoje, yra aktyviai įsijungęs į ALTS, BALF, ALT, SLA ir kitų organizacijų veiklą, dalyvauja tų organizacijų centrinėse vadovybėse. Todėl buvo įdomu paliesti organizuotosios lietuvių visuomenės klausimus, išgirsti kritiškų, bet sveikų minčių.

Birželio liūdnųjų įvykių minėjimą Newarke rengė New Jersey valstybės Amerikos Lietuvių Taryba. Teko pažinti aktyviuosius visų srovių atstovus ir jie visi man paliko malonų įspūdį. Ypač buvo malonu sutikti prel. Kelmelį, Stuką, Liudvinavičių iš Linden, su kuriais palaikėm korespondenciją gyvenant Vokietijoje, Meksikos specialistą Valicką ir kitus. Sutikau seniai matytus tremtinius — Stasį Jakštą, Paužą bei kitus.

Minėjime, be manęs ir VIENYBĖS redaktoriaus Tysliavos, kalbėjo ir prel. Kelmelis. Jis man patiko savo aiškia ir realia politika pasakydamas: "Jei komunistui ir pagaliu per galvą suduosi, kada kitaip nebegali paveikti, tai kažin ar už tai pas Dievą aukščiau nesėdėsi negu tie, kurie nieko nedaro." Jis liepė klausytojams melstis, bet ir daug daugiau dirbti.

Po minėjimo tuoj skubėjau į stotį, kad pirmadienį galėčiau būti Clevelande. Bet šį kartą kelionė nesisekė. Mane vežusios bendrovės Nickel Plate Road traukiniai taip nepatogiai vaikšto, kad išvažiavęs naktį, Buffalo turėjau pasėdėti net 6 valandas, laukdamas traukinio į Clevelandą. Gi važiuodamas iš Newarko į geležinkelio stotį įsitikinau, ką reiškia New Yorko sekmadieninis "trafikas", kada per valandą tenuvažiuoji dvi mylias. (Pabaiga)

PADĖKA

Gerbiamam dėdei **Kaziui Plačeniui,** gyv. Toledo, Ohio, rėmusiam mus Vokietijoje, Argentinoje ir sudariusiam sąlygas atvykti Canadon, nuoširdžiausiai dėkojame.

Pranas, Aldona ir Laimutė Kvedarai

DIRVA — vienintelis lietuvių laikraštis Ohio valstybėje. Kaina metams tik $3.00.

Taupyti galima ir laiškais! Prašykit informacijų paštu!

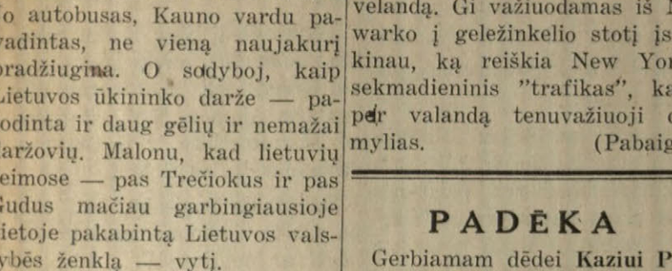

STANDARD FEDERAL SAVINGS
& LOAN ASS'N.

PIGIOS PASKOLOS NAMAMS

TAUPYK SAUGIAI ... mes per 41 metus visiems išmokėjome pareikalavimus
Turtas per 25 milijonus dolerių. Atsargos fondas per 2¼ milijono
U. S. Government Securities ir grynais pinigais per 12 milijonų
STIPRIAUSIA TAUPYMO ĮSTAIGA CHICAGOJE
Federal Savings & Loan Insurance Corporation narys

JUSTIN MACKIEWICH, PRESIDENT & MGR.
4192 Archer Avenue Chicago 32, Illinois
TELEFONAS: VIrginia 7 - 1141

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4.
Trečiadieniais nuo 9 iki 12 dieną. Ketvirtadieniais nuo 9 iki 8 vak.

Sovietų misijos

Tikra sensacija stovykliniame DP gyvenime būdavo sovietinių repatriacijos misijų apsilankymai. Žinia apie misijos atvykimą paprastai aplėkdavo stovyklą žaibo greitumu ir kažkaip savotiškai nuteikdavo jos gyventojus.

Stovyklos administracijai misijos priėmimas ir sudarydavo nemaža rūpesčio. Juk sovietinės misijos nariai vykdavo į stovyklą karinės valdžios atstovų lydimi ir buvo laikomi lyg jųjų kolektyvo dalimi. Tad stovyklos gyventojams buvo kalte kalama laikytis korektiškai misijos atžvilgiu ir nerodyti jai nedraugiškumo. Bet koks misijos atstovų įžeidimas gali būti laikomas karinių organų įžeidimu ir atitinkamai baudžiamas. Todėl administracijai buvo įsakoma įtikintį ir prigrasyti gyventojus neišsišokti prieš misijos narius.

Austrijoj amerikiečių zonoj, kur šių eilučių autoriui teko beveik dvejus metus būti vienos DP stovyklos — Ried — vedėju, karinės valdžios organai itin susirūpino sovietinių misijų "apsauga" nuo 1948 metų pavasario. Mat, šiuo metu vienoj Salzburgo miesto DP stovykloj gyventojai, ukrainiečiai, smarkiai išsišoko prieš sovietinę repatriacijos misiją, padegdami jos vieną automobilį su literatūra ir įžeisdami kai kuriuos jos narius net veiksmu. Tada karinė valdžia per IRO atsiuntė mūsų stovyklai specialų raštą, atgrasantį gyventojus nuo nedraugiškų žygių sovietų atžilgiu.

Kaip tik nuo šio meto ir sovietinė misija ėmė dažniau lankytis mūsų stovykloj. Mat, ji įsikūrė pastoviai Salzburge ir iš čia lengvai galėjo pasiekti vakarinės Austrijos stovyklas, jų tarpe ir mūsiškę. Man, būnant stovyklos vedėju, teko pareiga priiminėti misiją ir būti tarpininku tarp gyventojų ir josios. Šia proga tekdavo nemažai išsikalbėti su misijos pareigūnais ir kiek pažinti jų galvoseną. Iš misijos narių daugiau teko suartėti su dviem, būtent, su mūsų buvusiu tautiečiu sov. armijos kapitonu Ragausku ir ukrainiečių tautybės papulkininku Vysočinu.

Pirmasis buvo dar 19 metų aunuolis, dalyvavęs antrame pasauliniame kare raudonosios armijos eilėse. Tai buvo tik karys, menkas kalbėtojas, joks agitatorius, labai aprėžto išsilavinimo ir net pačioj politgramatoj mažai nusimanąs. Jis net ir nemėgo kalbėti politinėmis, bei visuomeninėmis temomis, prisipažindamas, jog jis nusimanąs tik "kairėn, dešinėn", atseit, kariškuose dalykuose.

Kiek įdomu buvo pasekti besikalbant to jauno kario polinkį lietuviškumo kryptimi. Gavau įspūdį, kad jo būta lietuvio tik savo kilme ir kalba, bet neturėta lietuviškos dvasios, būdingos nepriklausomybės sąlygose augusiam jaunimui. Spėju, kad jo anksti tapta komjaunuoliu, 1940 m. įsijungusio į komunistų eiles ir taip įžengusio į raudonųjų karininkų kadrus. Apie lietuviškus dalykus jis labai menkai ir tenusimanė. Visuomet prisiminsiu vieną menką, bet jam būdingą dalykėlį. Kai aš jam užminiau, kad Lietuvoj dabar persekiojama Bažnyčia ir teliko vos vienas vyskupas, jis man tuojau atrėžė: "Kaip, yra ir daugiau vyskupų. Štai, aš Obeliuose su vienu kortomis lošiau." Ir kai aš jam pastebėjau, kad ten galėjo būti koks kunigas, o ne vyskupas, jis man atsakė: "O gal būt ir kunigas." Vadinasi, tam katalikiškoj Lietuvoj gimusiam ir augusiam mūsų tautiečiui maišosi vyskupo ir kunigo sąvokos!

Aišku, tokio išsimokslinimo ir lietuviškumo jaunuolis negalėjo mums, tremtiniams, turėti bet kokio autoriteto ir skirtam tikslui jis, aišku, netiko.

Savo nuomonę apie kap. Ragauską neiškentęs pareiškiau minėtam papulkininkiui Vysočinui. Bet mano pareiškimas papulkininkiui atsikirto kaip kirvis į akmenį. Užuot iš mandagumo stengęsis kaip nors koreguoti mano pastabą, jis man atšovė: "Ar jūs manot, kad tas jaunuolis prie Smetonos galėjo lavintis? Be to, jis ketveris metus praleido fronte. Pagaliau, kokio atstovo Jūs norite? Ar jis nepapasakojo Jums apie gyvenimą Jūsų krašte?... ir tt." Gavau įspūdį, kad ir su šiuo kariu apie jo kolegą "sine ira et studio" nepakalbėsi.

O papulkininkis Vysočinas, priešingai kap. Ragauskui, labai mėgo kalbėti principiniais politiniais ir visuomeniniais klausimais. Jo visa galvosena, žinoma, sukosi marksizmo - leninizmo rėmuose ir čia jis pasirodė gerai išprusintas, plačiai apsiskaitęs politgramatoj. Jis sakėsi išėjęs aukštuosius istorijos mokslus ir net ruošęs dizertaciją daktaro laipsniui. Karas sutrukdęs ją baigti. Jo prisipažinimas galėjo būti teisingas ir aš jį laikiau — tiesa, vienašališkai, — išsilavinusiu akademiku.

Bet šio akademiko būta tikro fanatiško propagandininko ir, odos, enkavedisto. Jam marksizmas - leninizmas yra nepajudinama dogma ir čia jis neprisileidžia jokių abejojimų ar samprotavimų pro ir contra. Kalboj jis tiesiog eina prie tikslo ir dogmatiškais teigimais stengiasi įdiegti klausytojui marksistines išvadas. Žinoma, jis išsijuosęs gyrė sovietinį gyvenimą ir, taikydamasis, matyt, prie manęs akademiko, mokslo pažangą joje. Jis įkyriai vargino mane klausimu, kodėl aš negrįžtu į Vilnių tęsti ten akademinio darbo. Atsakydamas į tą įkyrų klausimą, aš jam daug pripasakojau ir mano išvados sueidavo į vieną teigimą: esu išsimokslinęs laisvai galvoti ir akademiniame, atseit moksliniame, darbe nemoku apsiriboti kokia viena, šiuo atveju marksistine, doktrina. Pagaliau ir pats Vysočinas pritarė man, sutikdamas, kad aš dabartinėse sąlygose netikčiau būti istorijos dėstytoju Vilniaus Universitete.

Nors papulkininkis ir dėjosi tiesos mylėtoju, tačiau savo propagandos dėliai gerai mokėjo ją nuslėpti. Štai man kartą jis nei iš šio, nei iš to užsiminė didįjį mūsų tautiečių trėmimą 1941 m. birželio mėn., maždaug šiaip kalbėdamas: "Jūs, lietuviai, prisimenat tą saviškių išvežimą. Bet turėkite galvoj, kad tai buvo padaryta karo išvakarėse, kada sovietiniai organai norėjo apsisaugoti nuo priešingo elemento. Po kelių dienų karui pra-

(Perkelta į 6-tą pusl.)

ŠTAI VASARVIETĖ,

kurioj atostogaudami lietuviai gali pasijusti vasarojąs .. Palangoj!

Stony Brook Lodge Tel.: Stony Brook 586

Čia priimami ir didesni pobūviai . Ideali vieta gegužinėms. Rezervuodami kambarius atostogoms arba norėdami daugiau informacijų, rašykite:

Pr. Lapienė, POB 526, Stony Brook, N. Y.

DAYTON, OHIO

BIRŽELIO ĮVYKIŲ MINĖJIMAS

Daytono lietuvių kolonija liūdnąsias Lietuvos genocido sukaktuves minėjo birželio 11 d. Pamaldose kun. V. Katarskis vaizdžiai apibūdino šių sukaktuvių reikšmę.

Vakare parapijos svetainėje susirinko beveik pilna salė kolonijos lietuvių.

Trumpą paskaitą apie Lietuvos gyventojų pergyvenimus bolševikmečio laikotarpiais skaitė dr. R. Gineitis, apžvelgęs bendrą lietuvių nuotaiką išvežimų metu. Po paskaitos kun. V. Katarskis papildė dr. Gineičio kalbą pridurdamas, jog prelegento tėvas anų deportacijų metu buvo išvežtas ir, vėlesnėmis žiniomis, Sibire miręs...

Vakaro vadovas kun. Katarskis paprašė dalyvius atsistojimu pagerbti žuvusius ir išvežtus brolius ir seseris. R. Babickui pianinu skambinant F. Chopino gedulingą maršą, kun. Katarskis paskaitė Daytono lietuvių įžadą remti kovą su raudonaisiais Lietuvos okupantais.

Meninėje dalyje Pr. Ambrozaičio diriguojamas mišrusis parapijos choras pagiedojo Jasenausko "Iš gilybių" ir Maldą (Nuliūdo kapais apsiklojus tėvynė). I. Pakštaitė padeklamavo partizano Kariūno eilėraštį "Partizano kapas". Moterų duetas (I. Pakštaitė ir E. Babianskaitė) atliko liaudies dainą "Vai varge, varge", o trio (prisidėjus dar G. Babianskaitei) — St. Šimkaus "Oi močiut, motinėle". Akomponavo J. Raštikis.

Vyt. Rusteikis padainavo solo Alf. Mikulskio "Už jūrelių" ir I. Pakštaitė padeklamavo eilėraštį "Paskutiniai partizano žodžiai" (P. Stočkutės), palydint pianino (R. Babickas) ir liaudies ragelio (B. Pakštas) garsams.

Vyrų sekstetas (B Pakšto orkestro muzikantai) padainavo J. Štarkos "Tėviškės medžiai", J. Švedo "Lygioj lankelėj" ir V. Vaičiūno "Žuvusiems karžygiams"

Pabaigai mišrusis choras atliko Č. Sasnausko "Apsaugok Aukščiausias" ir "Lietuviais esame mes gimę".

Pominėjimo G. Žilinskas rodė filmą apie anglų bei amerikiečių lakūnų bombardavimus Vokietijoje.

Tačiau minėjimas ne visai pasiekė savo tikslą nepakvietus daugiau amerikiečių atstovų. Reikėtų, kad tokiose sukaktuvėse dalyvautų ir dabartinis Amerikos lietuvių jaunimas. Deja, šį kartą jaunimo teatsilankė tik "atstovai", o tuo tarpu didžiuma tūnoja kur saliūnuose. Nėra kalbų, kad sunku sukviesti neorganizuotą jaunimą, tačiau kur tautinių šenčių metu dingsta organizuotasis jaunimas?...

Antra vertus, praleista puikiausia proga materialiai paremti Lietuos vadavimo darbus.

Po minėjimo G. Žilinskas rosiant: kodėl aukų nerinko, kodėl už įėjimą ne mta? A. M-as

LINDEN, N. J.

LIETUVIŲ DIENA

New Jersey valstybės lietuviai liepos 2 d. Linden Lietuvių Laisvės Parke ruošia lietuvių dieną.

Rengėjai gavo patikinimų, kad tose iškilmėse dalyvaus ir Amerikos valdžios atstovai.

Lietuvių dienos programą atliks: Newarko lietuviai veteranai, N.J. jungtinis lietuvių choras, "Rūtos" tautinių šokių grupė ir kt.

Lietuvių dienos pelnas skiriamas Amerikos Lietuvių Tarybai ir Balfui. Visus N.J. valstybės ir kaimyninių valstybių lietuvius rengėjai kviečia atsilankyti tą dieną į Lindeną. Įėjimas tik 50 centų.

TOLEDO, Ohio

BIRŽELIO ĮVYKIŲ PAMINĖJIMAS

Birželio 18 d. International Institute, 2287 Ashland Ave., minėjome birželio įvykių sukaktį. Minėjimą ruošė SLA 193 kuopa. Programą tvarkė jos paskirta trijų asmenų komisija. Kalbas pasakė L. Sutkaitienė angliškai ir P. Janulaitis lietuviškai. Rengėjų komisijos narys J. Šukys pasakė įžangos žodį ir trumpą melodeklamaciją.

Pobūvyje dalyvavo daugiau kaip 50 žmonių. Buvo svečių iš Monroe, Detroito ir Toledo apylinkių. P. Janulaičio pasiūlymu, vienu balsu priimta rezoliucija, kurioje prašoma nedelsiant tvirtinti Genocido konvenciją ir ryškiau pabrėžti Pabaltijo kraštų teisę atgauti nepriklausomybę.

Reikia pabrėžti, kad minėjimą senieji Toledo gyventojai lietuviai ignoravo ir iš jų atsilankė į susirinkimą vos 6 asmenys. Tuo tarpu vien SLA kuopos narių yra apie 40 asmenų. Matyt, nenorėta nusidėti Bimbai ir tėvui Stalinui, nes kitokių tos abstinencijos priežasčių nematyti.

P. J.

Padėkite surasti

Ieškau ARMONO Miko ir jo vaikų — Marės, Ellos ir Miko.

Armonas Mikas yra kilęs iš Jotpetrių kaimo, Tauragės apsk. Į JAV atvyko jis prieš 39 metus. Žinantieji praneškite: Ana Margienė, Route 1, Box 18, Alice, Texas.

* *

PRAŠO ATSILIEPTI

Dipl. inž. Ks. KAUNAS, prašau rašyti: Antanui Masevičiui, c/o Mrs. C. Trombley, Chazy, N.Y., Feb. 1150.

* *

USINAS, gyvenęs Vokietijoj, Traunsteine, prašau rašyti: Antanui Masevičiui, c/o Mrs. C. Trombley, Chazy, N.Y., Feb. 1150.

DIRVOS ATSTOVAI

į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratos ir skelbimų reikalais:

Amsterdam, N. Y.
M. Židonis, 260 Locust Ave.

So. Boston, Mass.
Brunonas Kalvaitis, 545 East Broadway.

Chicago, Ill.
Jonas Paplėnas, 4418 So. Hermitage Ave.

Dayton, Ohio
J. A. Urbonas, 1302 Lamar St.

Newark, New Jersey
A. S. Trečiokas, 314 Walnut St.

New Yorke - Brooklyne
Antanas Sodaitis, 57-56 63rd St., Maspeth, N. Y.

Waterbury, Conn.
Vladas Varneckas, 2157 N. Main St.

Hamilton, Canada
Bronius Vengrys, 227 Brant St.

Montreal, Canada
Stepas Kęsgaila, 6882 Beaulieu St.

Toronto, Canada
Jonas Paršeliūnas, 514 Euclid Ave.

Anglijoje
Jonas Palšis, 10, Warrel's Terrace, Bramley-Leeds.

Australijoje
Povilas Lukošiūnas, 178 Wakefield St., Adelaide, S.A.

KAS ir KUR

• Vokietijoje yra apie 1,000 lietuvių, kurie dėl repatriacijos į Vokietiją ir kitų panašių veiksnių yra sulaikyti ir negali emigruoti. Tikimasi, kad kai vokiečiams bus leista emigruoti į JAV, šie lietuviai pirmieji gaus leidimus emigruoti.

• Austrijoje gyvenantieji DP iki liepos 1 d. pereina į Austrijos valdžios globą. Jie visą apmainą gaus tiesiogiai iš Austrijos vyriausybės.

• Austrijoje gyvenančius DP artimiausiu laiku numatoma sukelti į vieną vietą, Salzburgo rajone. Į čia bus sukelti DP iš anglų ir prancūzų valdomų zonų. Salzburgo rajonas yra valdomas amerikiečių.

• Amerikiečių, anglų ir prancūzų zonose yra sunkiai sergančių 251 lietuvis džiovininkas. Visiems jiems reikalingi nuolatinės priežiūros.

• Vokietijoje dar veikia 6 lietuviškos gimnazijos. Jos yra gausesnėse lietuvių stovyklose: Augsburge, Memmingene, Augsburge, Schw. Gmuende, Wehnen ir Diepholze. Iš jų keturios yra amerikiečių valdomoje zonoje ir dvi anglų. Prancūzų zonoje lietuviškos gimnazijos jau nebeveikia.

• Kelių knygelių autorius Klemensas Jūra, dabar gyvenąs Brazilijoje, pradėjo leisti mėnesinį juokų laikraštį GARNYS. Kiek šiol pasirodė tik vienas to laikraščio numeris.

• Komunistų laikraštis "Vilnis" skundžiasi, kad neseniai į redakciją įsibrovę vagys išplėšė seifą ir išsinešė ten buvusius pinigus. Pasielgta taip, kaip savo laiku Stalinas elgėsi Kaukaze.

• Kan F. Kapočius, iš Vokietijos nuvykęs į Romą, kalbėjo lietuviams per Vatikano radiją.

• Vienuoliai tėvai pranciškonai gerima leisti So. Bostone išeinantį lietuvių laikraštį DARBININKĄ.

• Švedijoje gyvena keli šimtai lietuvių. Lietuvių Draugijai priklauso 260 narių.

• Naująją Švedijos Lietuvių Draugijos valdybą sudaro: V. Staneika, K. Kraujalis, J. Paulis, J. Lingis, Iz. Mališka, J. Plačas ir G. Būga.

• Montrealyje, Kanadoje, atidarytas lietuvių teatras. Atidarymo proga vaidintas A. Škėmos veikalas "Živilė".

• Birželio 10 d., anksti rytą, vagys įsiveržė į Lietuvos ministerio prie Šv. Sosto, Romoje, dr. Girdvainio darbo kabinetą. Iš seifo išnešė 750 dolerių.

• Estų literatūros žurnalas Švedijoje spausdina naujus Aleksio Rannito eilėraščius, iš kurių vienas turi temą apie lietuvių poetą Joną Aistį, o kitas skirtas mūsų žurnalistui Broniui Railai.

• Belgų meno žurnalas "Les Arts plastiques" š. m. 2 nr. išspausdino A. Rannito jau DIRVOJE minėtą straipsnį-paskaitą Unesco meno kritikų kongrese apie dailininką M. K. Čiurlionį, kaip abstraktinio meno pionierių pasaulinėje tapyboje. Straipsnį iliustruoti kreidiniame popieriuje atspaustos septynios Čiurlionio kūrinių reprodukcijos.

• Architektas Feliksas Vizbaras, penkeris metus išgyvenęs Austrijoje, gavo leidimą persikelti į Vokietiją. Nepriklausomoje Lietuvoje jis yra pastatęs daug gražių namų.

• Abisinija paprašė iš IRO, kad jai būtų duota 10 ūkininkų šeimų ir gyvulių augintojų, agronomų bei veterinorių. Abesinietė pageidauja ukrainiečių, baltų ir lenkų.

• Prancūzijos Vargdienių Seselių vienuolynai sutiko į savo prieglaudas priimti 980 DP, kurie dėl nesveikatos niekur negali emigruoti iš Vokietijos ir Austrijos. Jau atvyko speciali vienuolyno komisija tokių tremtinių į prieglaudas parinkti.

• Iš Vokietijos pranešama, kad tremtiniams gerai pažįstama Schw. Gmuendo lietuvių stovykla, kurioje ir dabar dar gyvena apie 900 tremtinių, paskirta likvidacijai. Dalis bus perkelta į Heilbronną, o dalis į kitas Schw. Gmuende esančias apleistas kareivines.

• Kanadoje išeinančio LAISVOSIOS LIETUVOS laikraščio redaktoriais pasirašo Steponas Jakubickas ir Jonas Mašiotas. Vienas iš jų gyvena Kanadoje, o antrasis Jungtinėse Valstybėse.

• Dr. V. J. Bieliauskas, dirbęs Wilkes - Barre, Pa., King's kolegijoje, gavo kvietimą mokytojauti William and Mary kolegijos Richmondo skyriuje, Virginijoje.

• Montrealio, Kanadoje, radijo stotis, minint birželio mėnesio liūdnuosius įvykius, lietuviams paskyrė pusvalandį. Tame pusvalandyje buvo paskaita ir meninė programa.

• Australijje apsigyvenusių 6 lietuvių tremtinių turtas, esąs palapinėse prie geležinkelio Port Augusta — Alice Springs, neseniai sudegė. Gaisrą sukėlė kibirkštys iš praeinančio traukinio. Kiekvienas turėjo nemažiau kaip po 200 svarų nuostolių.

• Birželio 6-9 dienomis Paryžiuje įvyko Pasaulio Motinų Sąjūdžio kongresas. Lietuves motinas atstovavo: Karvelienė, Galdikienė ir Bačkienė.

• Laikraštininkas Stepas Vykintas, gyvenąs Vokietijoje, šiuo metu laikosi Anglijoje.

• Laikraštis LIETUVIŲ KELIAS, išeinąs Brooklyne, jau trečia savaitė nepasirodo dėl persikėlimo į Devenių ūkį.

• Dr. V. Paprocko šeimą neseniai aplankė laimė. Jų įgytas bažnytinės loterijos bilietas laimėjo automobilį. Laimingieji jį tuoj pardavė ir, gavę 1,750 dolerių, padengė savo įsikūrimo skolas.

• Chicagoje pradėti statyti Šv. Kazimiero Akademijos rūmai. Iškilmėse dalyvavo miesto majoras Kennally ir eilė žymių pareigūnų.

• Prof. Zenonas Ivinskis, dabar dirbąs Vatikano bibliotekose, baigia rašyti studiją apie vyskupą Merkelį Giedraitį.

• Vokietijoje, Freiburgo mieste, birželio 3 d. atidaryta grafiko A. Krivicko paroda. Paroda susilaukė gražaus įvertinimo.

• Prancūzijoje gyvena apie 250 lietuvių, kurie turi affidavitus iškeliauti į JAV. Kadangi Lietuvos kvota labai maža, reikės kelerius metus laukti, kol ateis eilė.

• New Yorko apylinkės lietuviai liepos 2 d. Dexter parke rengia lietuvių dieną.

• Amerikos lietuvis Feliksas Stungevičius yra Uragvajuje JAV vicekonsulas. Anksčiau jis gyveno Chicagoje.

• Miškininkas A. Rukuiža, prieš metus atvykęs iš Vokietijos, dirba Chicagos priemiestyje — Vinetkoje, prižiūrėdamas didelį sodą ir medelyną.

• Dr. Končius, Balfo pirmininkas, pabuvęs kelias dienas Prancūzijoje, nuvyko į Vokietiją. Pancūzijoje jis lankėsi esančiose šalpos įstaigose ir tarėsi su Lietuvių Šalpos Komitetu.

Baigiant skirstytis

Nuo raudonojo teroro į Vakarus spėjo pasitraukti 74,000 lietuvių. Jie laikinę prieglaudą buvo radę Vokietijoje, Austrijoje, Danijoje, Prancūzijoje, Italijoje ir labai nedaugelis kituose kraštuose.

Vokietijoje gyveno didžiausias tremtinių skaičius — 68,000. Jie, turėdami nemažai politinių, visuomeninių ir kultūrinių jėgų, buvo geriausiai susiorganizavę. Vokietijoje gyvenančių tremtinių pavyzdžiu organizavosi ir kituose kraštuose gyvenantieji tremtiniai. Visi bendrai veikdami, pamažu išsikovojo sau prideramas teises ir pajėgė įsijungti į aktyvią Lietuvos laisvės kovą. Dažnais atvejais tremtiniai stovėjo laisvės kovos priešakyje.

Šiuo metu tremtinių skirstymasis iš čia paminėtų kraštų jau baigiasi. Tiesa, Vokietijoje dar yra kiek didesnis tremtinių skaičius, bet ir jis diena iš dienos mažėja. Neišvengiamai, kad ir dideles pastangas dedant, tam tikras skaičius tremtinių, kuris IRO sąitaigos pramintas "kietuoju branduoliu", Vokietijoje turės pasilikti

Vieni į tą kietojo branduolio skaičių įskaito 3,000 tremtinių, kiti 5,000. Visokiais atvejais, šis skaičius tikrai nebus mažesnis, kaip 3,000 ir jais reikės pasirūpinti. Tai mūsų tautos nelaimingieji — palaužtos sveikatos, senesnio amžiaus. Bet taip pat mieli ir savi, kaip ir kiti mūsų kraujo vaikai.

Dar tik karo šūviams aptilus, patys tremtiniai žinodami, kad sugriautoj Vokietijoj vietos nėra, pradėjo rūpintis išsikelti į kurį nors netolimą žemės kampą. Planai išsikelti į vieną vietą visiems nerado galingųjų tarpe iš viso jokio pritarimo. Bematant atsirado darbo jėgos pirkliai ir pradėjo tremtiniais "turgavoti". Visi rinkosi raumenis, ir niekas nenorėjo girdėti apie pasiruoštas specialybes.

Teisybės vardan reikia pasakyti, kad šio krašto valdžia į tremtinių problemą pažiūrėjo palankiausiai. Kad ir įvairiai apsunkinti įstatymai, kad ir nemažai reikalaujantieji patvarkymai, bet leido jau į šį kraštą pasiekti beveik 22,000 tremtinių, čia susidaryti pragyvenimo minimumą, gyventi laisvai, nevaržomiems dirbti savojo krašto laisvei, o drauge padėti ir tiems, kurie likosi dar Vokietijoje, Austrijoje ar kuriam kitam Europos krašte.

Dėtos pastangos apsigyventi visiems tremtiniams viename krašte pasiliko visai be pasekmių. Taip pat didžiausias visiems tremtiniams patarimas, kad daugiau veržtųsi į Ameriką, Kanadą ir Angliją irgi nevisiškai pasisekė. Daug tremtinių, nuolat terorizuojamų UNRRA, sovietų, net atskirais atsitikimais vakarų sąjungininkų, numojo ranka į tuos pasiūlymus, neteko kantrybės ir iškeliavo ten, kur pirmoji proga pasitaikė.

Po JAV, daugiausia tremtinių iškelavo į Australiją. Šį tolimą kraštą pasiekė 8,725. Lyginant su Amerika, tai labai didelis skaičius. Ir deja, optimistinio džiaugsmo iš ten nukeliavusių tremtinių neateina. Ypač vargsta gausesnės šeimos. Dideli nusiskundimai ir dėl australų valdžios pastangų greičiausiu tempu naujus ateivius nutautinti. Ir taip maži tenykščiai lietuvių laikraščiai priversti vieną trečdalį vietos spausdint anglų kalba. Atsiranda jau ir bėglių iš Australijos, kurie, atlikę priverstinį darbo laiką ir užsidirbę pinigų, keliauja į JAV. Bet dabar šį kraštą žymiai sunkiau ir brangiau pasiekti, negu tai buvo galima padaryti iš Vokietijos.

Trečioje vietoje stovi Kanada. Į šį kraštą nukeliavo sveikiausias ir gražausias mūsų jaunimas. Kanados raumenų pirkliai greit ir apsukriai rinko mūsų jaunus vyrus ir merginas ir vežė, įpareigodami parinktose vietose atidirbti po 9 mėnesius. O kai sutartas ir įpareigotas laikas baigėsi, naujieji Kanados lietuviai pradėjo telktis Toronte, Hamiltone, Montrealyje. Ir tos vietos lietuviškai iš naujo atgimė.

Bet Kanadoje atsirado tiems jauniems vyrams nauja problema. Vyrų daug, o merginų labai maža. Tautiniu atžvilgiu tai nesveikas reiškinys, nes atsiranda didelis pavojus kurtis mišrioms šeimoms. Iki šio laiko naujieji kanadiečiai mišrių vedybų atžvilgiu egzaminus laikė gerai. Linkėtina, kad ir toliau kanadiečiai pajėgtų atsilaikyti.

Ketvirtoje vietoje stovi Anglija. Į šį kraštą jau iškeliavo 3,361 lietuvis. Šiuo metu praktiškai į Angliją emigracija jau pasibaigusi.

Dažnas klausia, ar tremtiniai Anglijoje rado pakenčiamas įsikūrimo sąlygas? Atsakyti negali nė patys Anglijoje apsigyvenę. Viena aišku, kad ten sąlygos blogesnės, negu JAV, bet jie beveik kvėpuoja, kaip vienas išsisireiškė, iš tėvynės ateinančiu oru. Kitaip sakant, jie yra arčiausiai tėvynės, jie likę Europoje ir, laisvės valandoms priartėjus, pirmiausia pasieks namus. Kiek man žinoma, Anglijos pasirinkimą daugeliui šis argumentas nulėmė. Iš vienos stovyklos išvykstantieji į Angliją pasiliekantiems rašė: "Kanalą perplaukę, mes galėsim ir pėsti namo grįžti!" Ir tai teisybė.

Žymiai mažesni tremtinių kiekiai pasiekė kitus kraštus. Belgijoje vargsta 700 mūsų tautiečių, gerokai apgauti Belgijos vyriausybės pažadų. Nors jau eilė kartų, kai tenykščių lietuvių vargus kėlė IRO konferencijose Ženevoje, bet belgai daro savo ir išnaudoja nukeliavusius, kiek įmano.

Venecuelą, Argentiną ir Braziliją pasiekė beveik vienodas tremtinių skaičius, tarp 500 ir 700. Jų įsikūrimo sąlygos panašios, daug džiaugsmo nežadančios. Bet žmonės nenusimena, kovoja su kliūtimis.

Žymiai mažesni tremtinių skaičiai pasiekė Kolumbiją, Čilę, N. Zelandiją, Pietų Afriką ir kitus kraštus.

Visi tremtiniai, kai skirstėsi iš Vokietijos, dažnas nešėsi dar iš tėvynės atsivežtos žemės saują, žadėjosi būti pirmieji atgal į tėvynę. Bet dabar, metams slenkant ir naujuose kraštuose statant pirmas tvirtesnes pėdas, pasigirsta jau iš vieno kito lūpų balsai, kad ir čia galima gyventi, galima ir pasilikti.

Rašantis niekada nebuvo optimistas, kad visi tuos pažadus ir ištesės. Tokiais atvejais pasitaiko nubirėjimų, bet politiniams emigrantams tokios kalbos ir tokie norai perdaug ankstyvi, žalingi. Negi vakarykščios dienos pažadai taip greit užmiršti, negi namų židinio šiluma jau bus mus apleidusi?

Dabartinėj padėty, kada tremtiniai baigia skirstytis iš Europos, mums tenka atidžiai pasvarstyti du klausimus: 1) Kaip geriau padėti Vokietijoje pasiliekantiems? ir 2) Ką daryti, kad mes laisvei atėjus galėtume didžiausią procentą grąžintis į tėvynę?

Abu klausimai svarbūs ir prie jų dar grįšime. **B. G.**

MARGUTIS

Chicago 36, Ill.

6755 So. Western Ave.

Įsteigė kompozitorius
A. VANAGAITIS

Seniausias ir gražiausiai iliustruotas lietuviškos minties žurnalas.

Kaina metams $2.00

Susipažinti siunčiamas dovanai.

JONAS UBAGAS

Buvęs Lietuvoj namų savininkas Jonas Ubagas, bepinigių stovykloj gyvendamas, įprato gauti kas reikalingiausia be pinigų. Grūsdavosi jis minioj prie dėvėtų liemenių ar senų batų, paskui juos keisdavo pas vokiečių ūkininkus į obuolius, sūrį ar sviestą ir taip papildydavo kalorijų trūkumą. Per keletą metų pas jį atsirado šuniškas instinktas iš anksto užuosti, kur ką galima dovanai gauti.

Laikui bėgant Jonas Ubagas jau nebepaisė, ar jam daiktas reikalingas ar ne. Imdavo viską, kas tik būdavo galima iškaulyti.

Kai atėjo laikas važiuoti į Ameriką, jis pamatė, kad turi tonas visokio šlamšto, bet skirtis su jais jam jau buvo gaila.

Viską sukrovė į dėžes, užkalė ir rašė brolio adresą Amerikoje.

Muitininkai tik pradarė dėžes, pamato piūklą, kirvį, seną kubilą, prikištą senų batų — tuoj užtrenkia dėžę ir pasigailėjimo kupinu žvilgsniu pažiūri į buvusį namų savininką, kuris susijaudinęs, kad muitininkas neatimtų jo turto, šluostosi nuo kaktos prakaitą.

Kai šitoj pusėj ežero jo brolis atvažiavo gražiu automobiliu į uostą pasitikti, o paskiau nusivežė pas save — Ubagas pagalvojo, ka jam nepritinka išpokuoti savo turtą prie brolienės žibančio šaldytuvo, ir, kol ateis sunkusis bagažas, ėmė ieškoti sau buto.

Visiškai atpratęs nuo pirkinėjimo — čia irgi nieko, neskaitant maisto, neperka. Jam net į galvą neateina mintis, kad galima nueiti į krautuvę ir už nikelį nuspirkti stiklinę arbatai gerti. Jis tuoj galvoja — pas ką galima stiklinę gauti?

Ir imdamas iš žmonių, kas jam reikia ir ko nereikia, neša namo kiekvieną pasiūlytą daiktą. Kaimynų rūsiai jau seniai tušti, nes viską išsinešė Ubagas. Jis jau turi keletą aišbaksių, perdegusių radijo setų, skardinių tacų su užrašu "Shlitzbeer", gausybę senų skudurų, vaikams kaldriukių, senų skrybėlių, netarkuojančių tarkų, nerašančių parkerių, supimosi kėdžių, stalčiesių su "Straton Hotel" įrašais ir didelę puodynę su išpiešta nuoga gražuole ir raidėm "Milwaukee beer".

Priedui dar parsinešė matracą, padėtą ant šaligatvio prie sąšlavų dėžės ir skirtą sunkvežimiui "Keep Brooklyn clean".

Kai iki ausų apsikrovė šitomis gėrybėmis, tai parašė į vietos laikraštį padėką visiems geriems žmonėms, iš kurių "pajutau nuoširdų rūpestingumą, padedant įsikurti ir žengti pirmuosius nedrąsius žingsnius taip pasiilgtos laisvės šalyje. Jonas Ubagas."

Nešdamas šitą padėką į pašto dėžutę, jis visų sutiktų klausinėjo, ar kas nežino, kur galima gauti rudų batams šniūrelių?

Jei kas iš skaitytojų žinotų, prašau pranešti Jonui Ubagui tiesiogiai. **V. Skinka**

RAŠALO AŠAROS

Bronys Raila

Žemaičių lokio išdaigos

Prieš kokį šimtą su viršum metų žemaitijoje, Medintilčių dvare, gyveno grafas Šemeta. Jis vedė dailią paną, ir tuoj po vestuvių jaunieji su svečiais išsirengė į mišką medžioti. Jaunoji grafienė miške kažkaip nuo kompanijos atsiskyrė ir buvo užklupta lokio. Tada žemaitijos miškų lokiai buvo narsūs, o kai kurie net ir moteris mėgdavo. Lokys gražiąją grafienę kaip reikiant aplamdė, išglamonėjo ir pabėgo, palikęs leisgyvę. Labai išgąsdinta grafienė susirgo, visam amžiui neteko proto, bet tas nesukliudė jai lygiai po devynių mėnesių pagimdyti berniuką. Jaunasis grafiukas Šemeta išaugo į dailų vyrą, išsimokslino, buvo geras lietuvių patriotas, tačiau visą laiką rodė keistų charakterio žymių: kartais be jokio reikalo laipiodavo po medžius, visi šunes jo bijodavo. Grafaitis įsimylėjo kaimyno bajoro Daugėlos dukterį, pagaliau gavo ją vesti, iškėlė be galo šaunią puotą, bet... pirmą vestuvių naktį lovoje perkando jai gerklę ir taip palikęs nužudytą pačią pabėgo į miškus...

Tai sena lietuviška bajorų Lietuvos legenda, kurią žymus 19 amžiaus prancūzų rašytojas Prosper Mérimée panaudojo savo paskutinei ir gal pačiai įdomiausiai novelei, pavadindamas ją lietuvišku žodžiu — LOKYS. Čia atpasakojau tik pačius tos keistos apysakos griaučius. Rašytojo duota fabula yra sudėtingesnė ir įdomesnė.

Pažymėtina, kad prancūzus ir šiaip kitataučius ta Mérimée novelė visuomet stebindavo ir atrodydavo paslaptinga. Novelė savo laiku buvo išversta į kelias kalbas, — 1915 metais yra išėjęs ir lietuviškas L. Juro vertimas... — taipgi buvo pritaikinta teatrui, apie ją daug yra rašę literatūros kritikai, o po ano karo sovietai tuo vardu buvo pagaminę labai gerą filmą. Tą filmą man pačiam vaikystėje Kaune yra tekę matyti.

* *

Dabar prancūzai vėl išleido naują LOKIO laidą, paruoštą prof. Raymond Schmittleino. Knygoje įdėta visa "lietuviškoji novelė", platūs teksto paaiškinimai ir už pačią novelę ilgesnė prof. Schmittleino studija apie LOKĮ, jojo kilmę ir literatūrinę reikšmę, apie prancūzų rašytojo santykius su Lietuva ir jo kūrybą aplamai.

Schmittleino studija paruošta taip gyvai, išsamiai, intriguojančiai ir atskleidžia tiek intymių to veikalo sukūrimo, medžiagos surinkimo paslapčių, jog gali būti skaitoma nė kiek su nemažesniu įdomumu už pačią novelę. Tuo atžvilgiu prancūzų profesorius atliko ne tik vertingą darbą literatūros mokslui, bet lygiai gražiai patarnavo Lietuvos vardo pagarsinimui. O Lietuvą jis pažįsta, moka lietuvių kalbą, yra prieš karą profesoriavęs Kauno universitete, todėl ir Mérimé lietuviškąją novelę geriau suprato ir sugebėjo išaiškinti daugybę jos keistumų bei mažų kalbos klaidų, apie ką kiti kritikai nieko nenusivokdavo. Beje, po šio karo, jau prancūzų armijos generolas, R. Schmittleinas parodė daug simpatijų lietuviams tremtiniams Vokietijoje, kur jis ėjo ir tebeeina aukštas pareigas prancūzų okupacinėje valdžioje.

Savo studijoje Vilnių jis pavadina "Lietuvos sostine, dvasiniu Lietuvos centru, kur didumenė turėdavo savo palocius ir laikas nuo laiko vykdavo apsilankyti..." (72 psl.). Beveik juokinga, kai dėl tų kelių objektyvių žodžių dabartiniai lenkų emigrantai Londone, kaip esu patyręs, savo spaudoje pareiškė pasipiktinimą! Tarsi Vilnius kada nors būtų buvęs Lenkijos, o ne Lietuvos sostinė ir ne dvasinis lietuvių centras...

Tikrai nepraras veltui laiko, o turės didelį dvasinį malonumą ir mokslinę naudą tas, kas, mokėdamas prancūziškai, paskaitys LOKĮ ir studiją apie garsaus ir gero rašytojo "lietuviškąją novelę".

* *

Praėjusių metų pabaigoje vienas iš mano bičiulių, pranešdamas apie ką tik pasirodžiusį LOKĮ, rašė: "Jei kada gausi tą leidinį, sutiksi, jog tai turbūt yra gražiausia knyga, prie kurios išleidimo bet kada yra prisidėjusi lietuvio ranka..."

Praėjo keli mėnesiai, kol vargais negalais knygą gavau, kaip dovaną. Siuntėjui už ją atsilyginimas pakietėliu būtų per menkas, nes tai... tikrai gražiausia knyga, prabanginis leidinys, prie kurio išpuošimo užsienyje yra prisidėjusi lietuvio ranka.

Toji ranka priklauso mūsų dailininkui - grafikui Vytautui K. Jonynui. Jo nupieštos keliolika iliustracijų ne tik be galo dailiai puošia pačią knygą, bet tarsi dar labiau įprasmina jos lietuvišką turinį. Palyginimas, be abejo, būtų ne vietoje, bet — lietuvio dailininko skonis ir linijos švarumas man atrodo net tyresnis už prancūzų rašytojo stiliaus grakštumą.

Ir daugelį kartų, anot Jeronimo Cicėno saldžios paguodos žodžių, "toli nuo tėvynės vienišą valandą" besklaidydamas šios dailios knygos puslapius, sau pagalvoju: — Nagi, kaip gera, kad tie senieji mūsų žemaitijos lokiai kartais mokėdavo iškrėsti tokias galantiškas išdaigas... Paglamžė miške jauną grafienę, ir atsirado legenda apie lokio vaiką... Vėliau vienas lietuvių bajoras emigrantas Pranas Šemeta tą savo šeimos legendą papasakojo prancūzų rašytojui, o šis sukūrė istoriją ano meto prancūzų imperatorienei Eugenijai bei jos dvaro damoms pagąsdinti.

Nuo to laiko praėjo kone šimtas metų. O apie žemaičių lokio išdaigas vis dar pasirodo užsieniuose storos knygos, mokslininkai aiškina tos "lietuviškos legendos" prasmę ir grožį, lietuvių dailininkas iliustruoja tą pasaką... Beveik norėtųsi tikėti, kad ir mes dar kartą daug trokštame apie tą grafienių mėgėją paskaityti, kai turėsime naują lietuvišką novelės vertimo laidą...

Geriausias **LIETUVIU** Žurnalas **NAUJIENOS**

Paveiksluotas 32-jų puslapių

Už $1.00 lankys Tamstas kožna mėnesi per 1 meta.

Insteigtos Gegužio 15, 1938.

LIETUVIŲ NAUJIENOS

332 N. 6th Street Philadelphia 6, Pa.

DIENOS KLAUSIMAIS

Redaktorius VINCAS RASTENIS, 6820 Superior Ave., Cleveland, Ohio. Tel.: EN 1-4486, ar HE 1-2447

SEIMŲ SAVAITĖ

NUO ŠIO ŠEŠTADIENIO Baltimorėje prasideda seimų savaitė. Prašom atleisti, kad paminėsim kažkieno paskleistą, gal kiek ir vulgarų, bet vaizdingą tos savaitės palyginimą su pietumis. Sako: "sriuba" bus — Sandara, "kepsnys" — SLA, o "desertas" — Tėvynės Mylėtojų Draugija...

* *

Manoma, kad "sriuba" šį kartą gali būti, tiršta ar netiršta, bet greičiausiai gana karšta. Mat, Sandara šiuo metu pergyvenanti dviejų ar net trijų linkmių susikirtimą.

Eilė senųjų sandariečių pasiskundžia, kad kai kurie Sandaros reprezentantai ir laikraštis esą perdaug prisirišę prie pavadžio, kurio kitas galas esąs... NAUJIENŲ redakcijoje... Nesužavėti jie ir buvusia vadinama "antismetonine kampanija", bent tokia, kokia ji buvo. Nesužavėti jie taip pat ir tokiais reiškiniais, kaip SANDAROS pasityčiojimai iš Lietuvių Dailės Parodos...

Iš kitos pusės — apsivylę Sandara ir iš Europos atvykę liaudininkai, kurie ją laikę savo partijos atspindžiu ir atramos tašku Amerikoje. Jų pastangos įsilieti į Sandarą, atgaivinti jos veikimą, suteikiant jai ryškesnį liaudininkišką veidą, buvusios sutiktos, kaip... nepageidaujamos.

Spėjama, kad dėl šitos pastarosios priežasties atsiradęs ir naujas laikraštis — LIETUVIŲ KELIAS, kurį SANDARA sutiko su nepasitikėjimu ir kuris pats dar svyruoja, ar jam būti aiškiai liaudininkišku, ar vaidinti neutralų...

Nesiimam matuoti, kiek už tų dūmų yra ugnies. Bet, jeigu šitokie klausimai seime nebus užgniaužti ar atsargiai apeiti aplinkui, tai "sriuba" tikrai turėtų būti karštoka...

* *

Susivienijimas savo seime turėtų ypač naujakuriams — tam vieninteliam naujų narių šaltiniui — ryškiai parodyti, kodėl reikia stoti į lietuviškas apdraudos organizacijas.

Ekonominės naudos aiškinimas čia ne visus įtikins. Tur būt, gali atsirasti apdraudos bendrovių, kurios gali pasirodyti ekonomiškai naudingesnės... Čia svarbu iškelti kultūrinę naudą.

SLA kultūrinę veiklą seimas turėtų visai atvirai padėti ant svarstyklių, ir jei svoris pasirodys per mažas, tai pasirūpinti jo padidinimu. Turi būti visiems aišku, kur ir kaip SLA narys prisideda ir prie kultūrinio veikimo, jei jis šioje organizacijoje apsidraudžia. Bendri kultūrinės reikšmės paminėjimai daugelio neįtikina...

SLA laikraštis, be abejo, yra vienas iš SLA kultūrinių darbų. Bet kalbama apie tai, kad jis nepatenkina nei senų nei naujų narių. Niekas dar nepakėlė balso tiems nepasitenkinimo balsams atremti.

Dar kartą siūlome: šis SLA seimas pirmame savo posėdyje turėtų išrinkti būsimą "Apšvietos Komisiją" (kuriai geriau tiktų Kultūrinės Veiklos Komisijos vardas). Ta komisija iki seimo pabaigos jau turėtų apsvarstyti visų pirma, kas reikia daryti, kad Susivienijimo laikraštis savo uždavinį atliktų.

Jei galima būtų rasti tinkamų kandidatų, tą komisiją reiktų sudaryti ne iš kitų laikraščių redaktorių ar leidėjų — atkris tas priekaištas, kad komisija suinteresuota SLA laikraščio nestiprinti...

Jei seimas gerai tuos reikalus pakedens, tai neteks sakyti, kad "kepsnys" buvo per sausas...

* *

Tėvynės Mylėtojų Draugija galvoja apie Kultūros Fondo sukūrimą. Apsvarsčius iš visų pusių, atrodo, kad šis sumanymas šiai draugijai per aukštas... Nors TMD ir vadinasi nesrovinė, bet per visą savo veikimo pusšimtį metų ji jau yra įgijusi tam tikrą ideologinį veidą. Paėmus jos išleistų knygų sąrašą, galima aiškiai matyti, koks yra tas veidas.

Kap tik dėl to TMD vargiai ar galėtų sutraukti aplink save **visas** lietuvių kultūrines pajėgas. O Kultūros Fondo pagrindinė idėja ir yra kaip tik jas visas aplink save suburti. Ar tai gali pavykti — kitas klausimas, bet kad tai nepavyktų TMD, galima iš anksto numatyti. Katalikų srovės knygų leidėjai nesidės į šią kombinaciją. Jie kuria savo leidyklas, jie turi savo pažiūras į knygos turinį, ne kiekviena knyga jiems priimtina... Pavyzdys — grasymas V. Krėvės paskutinį kūrinį įtraukti net į katalikams skaityti **draudžiamų** knygų sąrašą...

Esant tokioms aplinkybėms, gal iš tikrųjų geriausia būtų, jei TMD apsiribotų konkrečiais uždaviniais, kad ir tokiais, kaip buvo pasiūlyti pereitame DIRVOS numeryje, "Rašalo ašarų" skiltyje.

SENA GIESMĖ

Žymi dalis Amerikos spaudos labai reikalavo pakeisti Tremtinių Imigracijos Įstatymą, ypač panaikinti ten numatytas privilegijas ūkininkams ir kilusiems iš sovietų aneksuotų kraštų. Nepatiko ir nustatytoji laiko riba, kuri apėmė tik karo meto tremtinius, o ne vėlesnius pabėgėlius.

Viskas būtų tvarkoj, jei būtų atvirai ir sakoma, kad tais pakeitimais pirmoj vietoj suinteresuoti žydai. Tačiau jie savo propagandoj, kad gražiau atrodytų, prie nuskriaustųjų prijungė ir katalikus. Ir tą tvirtinimą įdėjo net į paties prezidento lūpas, kuris, nežinodamas, kaip yra, lengvai patikėjo.

Kai katalikų vyskupai savo laiku pareiškė, kad jie nieko neturi ir prieš tokį įstatymą, koks jis yra, ir kad jie neranda jame jokios skriaudos katalikams, tai ši spaudos dalis tą pareiškimą nutylėjo, o toliau tebetvirtino savo...

Likimo ironija. Iš atvykusiųjų pagal tą "žydus ir katalikus skriaudžiantį" įstatymą, didžiausias skaičius yra žydų, paskui katalikų...

Vis dėlto ir dabar, kada įstatymas pakeistas taip, kaip pirma nepatenkintieji norėjo, ir kada jau nebebūtų jokio reikalo bevaryti tą propagandą, net ir toks rimtas laikraštis, kaip New York Times, tebegieda senąją giesmę, dėstydamas, kad, girdi, per dvejis metus negalėjo atvykti visi numatyti 205 tūkstančiai, o atvyko tik 140 tūkstančių, kadangi... sukliudė buvusieji įstatyme rasiniai ir religiniai suvaržymai! Džiaugiasi, kad tik dabar išsikovotos lygios teisės... katalikams ir žydams!

Nuomonės

Automobiliai iš adatų...

Prūseika neseniai rašė "Vilnyje": "Gavau laišką iš vieno buvusio amerikiečio, dabar gyvenančio Vilniuje. Kelios ištraukos: "Gyvenimas Vilniuje virte verda... Krautuvės pilnos maisto... **Trafiko judėjimas lyginasi Amerikos didmiesčiui ..**"

O aš vartau Kanadoj komunistų išleistą "Tarybų Lietuva paveiksluose". (Leidinys Nr.4). Viršelyje paveikslas — "Gedimino gatvė, Vilniuje." Nuotraukoje vienas autobusas ir vienas vienintelis automobilis. Ir tai didžiausioje sostinės gatvėje!

"Vilnies" Nr. 112 rašė: "Lietuvoj didėja automobilių skaičius".

"Moskvičius", pavyzdžiui, nusipirko rašytojas Kostas Korsakas, Šiaulių "Elnio" kombinato šaltkalvis Bikas, "Cotton" fabriko meistras Gedvilas."

Tik pamanykit! Trys šulai gavo automobilius! Koks didelis įvykis.

koj. **J. M.**, Detroit, Mich.

Keisti pasiaiškinimai.

Jau dveji metai, kaip kilo mintis visus pasaulio lietuvius suburti į vieną organizaciją ir sėkmingiau kovoti dėl Lietuvos laisvės. Ta organizacija vėliau gavo ir vardą — Pasaulio Lietuvių Bendruomenė.

Įvairiuose kraštuose gyvenantieji lietuviai jau pradėjo aktyviai organizuotis, išskyrus JAV lietuvius. Ir čia nesusiorganizuojama todėl, kaip ALT vadai aiškina, kad, girdi, Amerikos įstatymai tokiai organizacijai nenumato vietos ir dar, ko gero, gali užskaityti priešais.

Man atrodo, kad tokie keisti pasiaiškinimai gali ateiti tik iš tokių asmenų, kurie nevisiškai supranta reikalo esmę.

Ar nebus čia tik įsikalbėta baimė, kad naujoji organizacija gali būti konkurentė ir ragintoja energingiau veikti. **K. P.**

LENKAI KRAIPO FAKTUS

Iš lenkų pusės dažniau ir dažniau pasirodo piktų pasisakymų.

Štai ekonominių mokslų daktaras Viktor Rosinski knygoj "Nowa Polska", išleistoj Kanadoje, išgarbinęs lenkišką honorą, pasiaukojimą kitų tautų gėriui, trumpai apžvelgęs, kokia, jo manymu, turėsianti būti naujoji Lenkija bei jos santykiai su kaimynais, ape Lietuvą sako: Lenkiška politika visą laiką siekusi nuoširdaus bendradarbiavimo su Lietuva. Tas buvo siekiama kaip lygus su lygiu. Lietuvių tautinis šovinizmas, nuolat kurstomas rusų ir vokiečių, laikėsi absoliučios izoliacijos nuo Lenkijos, nes buvo bijoma, kad "lenkiškoji kultūrinė įtaka neužslopintų jaunos ir silpnos lietuviškos kultūros — kaip žinoma, pirmoji lietuvių kalba knyga išėjo tik 1903 metais." Toliau autorius nesidrovi priminti, kad Lenkijos nuoširdumas Lietuvai geriausiai įrodomas dviem faktais: 1920 metais, kada Lenkija be didesnio vargo galėjusi okupuoti visą Lietuvą, ir 1938 m., kada ultimatumu buvo siekiama tik kaimyninių santykių užmezgimas.

Pats laikas, atrodo, kelti viešumon lenkų užmačias bei jų skelbiamas nesąmones. Lenkų varoma propaganda, skelbimas pasauliui tendencingai iškraipytų faktų bei ruošimas pasaulinės opinijos būsimam Vilniaus užgrobimui, turi susilaukti iš lietuvių pusės griežto pasipriešinimo. Aišku, kad lenkai tai daro sąmoningai, nes nesinorėtų tikėti, kad išsimokslinęs asmuo, kaip Rosinski, nežinotų tikrosios padėties.

Nepaslaptis, kad Lenkija mito ne tik medžiaginėmis, bet ir dvasinėmis Lietuvos gėrybėmis. Pačių lenkų 1919 metais išleistoje brošiūroje "Jak litewski walszyl o Wolnosc Polski" tokie vyrai, kaip Jokūbas Jasinskis, Tadas Kosciuška, Adomas Mickevičius ir kt., jau nekalbant apie maršalą Juozapą Pilsuckį, kuris pats yra pabrėžęs savo lietuvišką kilmę, priskiriami lietuvių tautai. Pirmoji lietuvių kalba knyga pasirodė ne 1903 metais, kaip Rosinski pabrėžia, bet keturiais šimtais metų anksčiau. Jau 1533 metais Vilniuje pasirodė "Kelionė dūšios į aną gyvenimą", 1547 metais Mažvydo katekizmas, 1591 m. J. Brėtkūno postilė ir tt.

Nuoširdumo faktai, kuriuos autorius su pasididžiavimu iškelia, iš tikrųjų buvo visai kas kitą. Tai buvo visai ne nuoširdumo, bet grynai smurto aktai. Vos užgimusią Lietuvą lenkiškasis kaimynas stengėsi užgrobti. Tas jam nevyko. Tikrai lietuviams atsimintini 1920 metai, kada lapkričio 19 dieną lietuvių nelaisvėn pateko labai honoravi lenkų brigados ir pulko štabai. Lapkričio 21 d. ties Giedraičiais sumušti lenkai spruko gelbėdami savo kailį, kaip įmanydami. Dėka gerų "dėdžių" (o jų, tenka pripažinti, tais laikais jiems nestigo) — Tautų Sąjungos — lenkams pavyko išsisukti.

1938 metais sausio - vasario mėn. Lietuva jau buvo pasiruošusi pasitarimims su lenkais dėl diplomatinių santykių užmezgimo. Lenkijos vyriausybė vis dėlto paniekino Lietuvos diplomatines pastangas, atsisakė tartis kaip lygus su lygiu, bet pasirinko primityviausias ir negarbingiausias priemones — prikišti peilį prie kaimynės gerklės.

Detroitietis

Bolševikų desantai

A. Degutis

Desantai — tai žodis, kuris tapo žinomas tik prieš pat antrąjį pasaulinį karą. Įvairių kariuomenių manevruose jau 1937 - 38 metais buvo bandoma nuleisti kareivius iš lėktuvų į "užfrontę". Tas kareivių grupes ir vadino desantais.

Bet bolševikų desantininkai, kuriuos teko ir Lietuvos rytinei daliai pažinti, buvo daugiau, negu kareiviai, kovoją užfrontėje. Tai aukščiausio laipsnio karo nusikaltėliai, specialiai išmokyti ir įsakyti atlikti žiauriausius nusikaltimus prieš ramius civilinius gyventojus. Ypatingai nuo tų desantininkų teko nukentėti Zarasų apskrities gyventojams.

Po Stalingrado pralaimėjimo daugumas vokiečių jau nustojo pasitikėjimo savo galybe ir nebesitikėjo laimėti karą. O kai nustojo tikėti, tai ir apsileido. Stūmė sau dieną po dienos ir laukė, kas bus toliau...

Tuo tarpu bolševikai pradėjo vis dažniau ir dažniau nuleisti savo desantus į vokiečių užfrontę. Nors frontas nuo Lietuvos buvo dar tolokai, bet bolševikų desantai pasirodė jau ir Lietuvoje.

Ne visi desantininkai vykdė jiems duotus uždavinius. Kai kurie, į Lietuvą nuleistieji, saugodamiesi vokiečių, atėjo slaptai į lietuvių policijos įstaigas ir pasidavė, prašydami tik neišduoti jų vokiečiams ir leisti kur nors pasislėpus gyventi...

Iš tų buvo kiek daugiau sužinota, koki įsakymai duodami desantininkams.

Desantininkų kursai buvo Maskvoje. "Mokslas" ten buvo einamas 4 mėnesius. Desantininkai daugiausia buvo ne savanoriai, bet paskirti ir negalėjo nuo to uždavinio atsisakyti. Buvę ir savanorių, kurių tarpe kaip tik buvo tokių, kurie tuo būdu norėjo pabėgti nuo bolševikų... Bet tokių nedaug. Tokį sumanymą turėdamas dažnas bijojo pasisiūlyti savanoriu, kad nesuprastų tikrojo to "savanoriškumo" tikslo...

Įsakymai tiems desantininkams buvo tokie:

1. Sprogdinti visus didesnuosius tiltus ir gadinti kelius;

2. Sprogdinti ir deginti visas Lietuvos įmones, ypatingai pienines;

3. Deginti grūdų ir maisto atsargų sandėlius;

4. Deginti ar sprogdinti visus viešuosius didesnius pastatus: mokyklas, teatrus, bažnyčias;

5. Žudyti tuos lietuvius, kurie desantininkui yra žinomi, kaip bolševikų priešai;

6. Sudaryti sąrašus tokių, kurie įtariami, kad gali būti priešingi bolševikams;

7. Apšaudyti vokiečių transportus, vykstančius į rytus;

8. Deginti ūkininkų klojimus, kai į juos suvežti javai, arba klėtis, kai į jas supilti grūdai;

9. Naktimis užpuldinėti kaimus ir miestelius, kad gyventojai būtų apimti baimės;

10. Vykdyti šiuos veiksmus atkakliai, žinant, kad tai daroma Stalinui vadovaujant...

Iš tų įsakymų matyti, kad desantus bolševikai nuleidinėjo ne tiek kovai su vokiečiais, kiek su civiliais gyventojais.

Turėjome patys gintis

Kadangi desantininkai vokiečių kaip ir nelietė, o lietuvių nelaimės vokiečiams nerūpėjo, tai vokiečiai su jais ir nekovojo. Teko lietuviams patiems organizuoti gynimąsi nuo tų pavojingiausių plėšikų.

Stengėsi kovoti lietuvių policija, bet ji vokiečių buvo gerokai suvaržyta. Tad policijai į talką ėjo susiorganizavę lietuviai partizanai, kurie jau tada buvo geriau ginkluoti, negu policija.

Gyvenau tada Kaune. Iš vado B. gavau įsakymą vykti į Lietuvos rytus, organizuoti kovos prieš bolševikų desantininkus.

Vado bute aptarėme būdus ir priemones. Prieš išvykstant, vadas sustabdė:

— Palauk! Į tokį žygį turi eiti sustiprintas priesaika.

Iškėlęs ranką kartojau priesaikos žodžius:

"— Įstodamas į Lietuvos Laisvės Armiją, Dievo ir visų dėl Lietuvos kritusiųjų akivaizdoje prisiekiu..."

Aukštaitiją labai gerai pažinojau, ni vyrai iš kaimų nesvyruodami stojo rius. Reikėjo daugiau ginklų.

Vienas iš mūsų vadų susipažino kažkokiu vokiečiu Daugavpily ir prikal jį, kad jis slaptai parduotų mums gink

Jis žinojo, kam mums reikia gi bet jam tai buvo ne galvoj. Jam tik rū kad jo vyresnybė nesužinotų. Labai tu būdu paimdavom ginklus iš jo pat kartais jis atgabendavo. Už tai jis gau iš mūsų įvairių maisto gėrybių, kurias tė į Vokietiją.

Greit išdyko tasai vokietis. Įsig net perinčios kalakutės su kiaušiniai Gavo ir tą.

Šiaip ar taip, apsiginklavome. O tarpu desantininkai jau susprogdino talieptės pieninę. Kesinosi sprogdinti tazavėj, bet tas jiems jau nepavyko: vyrai laiku pajuto ir juos nuvijo. Nep ko jiems bandymai ir Imbrado valsč Kamariškių pieninėje, nepavyko ir Šventosios tiltų.

Pirmosios aukos

Deja, lengviau jiems sekėsi pasikė mai prieš beginklius žmones. Visų ap goti nebuvo galima...

Vieną dieną atvykstu į Dusetas. R nys, kokio tame miestelyje niekad nebu matęs. Laidotuvės. Eisenos pradžia jau pinėse, o vainikų eilė dar tik nuo ba čios eina. O kapinės Dusetose nuo ba čios už dviejų kilometrų...

Nueinu į kapines. Perpildyta žmo Atsisveikinimo kalbą sako dabar jau ręs kun. dr. J. Steponavičius.

Laidojama Apolionija Korlaitė, pir ji bolševikų desantininkų auka. Jos ka paskendo vainikų kalne. Tai vienin būdas, kuriuo žmonės galėjo pareikšti testą prieš tą žiaurią žmogžudystę...

Vėlionės Apolionijos tėvas Korla Lietuvos nepriklausomybės kovų savan Būdamas bežemis, gavo žemės iš padal Kriovų dvaro ir gražiai gyveno.

Apylinkėje gyveno nemaža rusų 1863 metais caro valdžios atsiųstų kolo tų. Visam Zarasų apskrityje jų buvo ne žai ir daugumas buvo žinomi tinginiai, šeikos, prie progos ir vagys.

1941 metų pavasarį tie rusai kalb Korlą dėtis į kolchozą. Bet šis, pratęs savo prakaito gyventi, nesutiko.

Ruseliams iš viso Korla nepatiko, tai buvo ne jų žmogus. Kai tik pasir bolševikų desantininkai, žinoma, jie su kė žinių, kad čia yra toks, Lietuvos sa noris, kovojęs 1919 metais prieš bolševi ir dabar, žinoma, bolševikams ne drau

Kartą temstant desantininkų būrys supo Korlų namus. Tėvas ir vyresnysis nus buvo išėję pas kaimynus į talką. M na tvarte karves melžė. Troboj buvo 16 metų Korlų duktė Apolionija ir j nesnis, 13 metų sūnus Vytukas. Tas, iš dęs užpuolimą, spėjo pasprukti ant auk o Apolionija nebespėjo pabėgti.

Vytukas iš viršaus girdėjo klyks dejavimus, paskui — šūvį... Banditai ėję padegė trobas. Kai liepsnos ėmė i stogą, Vytukas spruko žemyn. Gryčioje do sesrį išniekintą ir kraujuose paplū sią, nužudytą...

Sukaupęs visas jėgas, ištempė jos kū iš degančios trobos. Lauke pamatė, tvartai dega. Susugriebė atidaryti tva duris ir išgelbėti ten buvusią motiną, ku negalėdama išeiti, būtų gyva sudegusi.

Apolionija Korlaitė, nors dar visai j nutė, apylinkės žmonių buvo labai my ma. Ji buvo gera dainininkė, vaidinda vakarėliuose, buvo pasižymėjusi jaunų ūkininkų ratelyje... Galima suprasti žm nių pasipiktinimą, kai ji tų piktadarių bu taip žiauriai išniekinta ir nužudyta.

Štai kodėl laidotuvės buvo tokios gra džios ir tokios iškilmingos.

* *

Deja, tai dar buvo ne galas. Kol pavy suorganizuoti geresnį pasipriešinimą, vieną savaitę sulaukėme dar ne vienų dotuvių...

(Perkelta į 5-tą puslapį)

Amerikos lietuvių veiklos klausimai

Domas Adomaitis

AMERIKOS LIETUVIŲ LAIMĖJIMAI IR VARGAI

Tik vienas kitas Europoje gyvenęs lietuvis turėjo tikslesnį supratimą, ką yra nuveikę Amerikos lietuviai. Pradėję be jokios paramos, be kalbos, dažniausiai be mokslo, kietu darbu ne tik patys "prasimušo" — susikūrė patogesnį asmeninį gyvenimą, bet sukūrė vietomis pasigėrėjimo vertą lietuvių bendruomeninį gyvenimą su savo spauda, organizacijomis, parapijomis; pristatė bažnyčių, mokyklų, ligoninių, salių susirinkimams ir pan.

Visa tai ne milijonierių suaukota, bet sukrauta iš sunkiai uždirbtų centų. Tuo pačiu metu prisiauginta gražus būrys išmokslintų inteligentų ir profesionalų, o taip pat stipriai šaknis įleidusių šios šalies gyveniman visuomenės veikėjų. Bet ir tai tik dalis jų vaisių.

Nedaug apsirinkant galima tvirtinti, kad Amerikos lietuvių kiekvieno uždirbto cento gera dalis buvo atskelta ir nusiųsta tėvynėj likusiems tėvams, broliams ir seserims. O kas gali pamiršti Amerikos lietuvių įnašą Lietuvos nepriklausomybę atstatant? Kas, pagaliau, būtų ištikę Lietuvą ir tremtinius Vakarų Europoj, jei ne stiprus Amerikos lietuvių užtarimas?

Visai tai veiklai įvertinti reikėtų ne vieno tomo. Čia trumpai tas suminėta vien tik norint parodyti, kad Amerikos lietuviai turi ne tik kuo pasidžiaugti, bet gali ir pasididžiuoti savo nuveiktais darbais. Bet vargšas būtų tas, kuris tik džiaugsmus tematytų Amerikos lietuvių gyvenime. Čia esama ir didžiausių rūpesčių, ypač tiems, kurie ne vieną duoną gyvena.

Ne tik naujakuriai, bet ir senieji ateiviai patys mato, kaip jų eilės retėja, jėgos silpsta, organizacijos viena po kitos miršta realia mirtimi, nes jų nariai nesulaukia pamainos. **Didelė dalis jaunimo pasuka kita linkme, nesidomėdama nei tėvų tautiniais sielvartais, nei jų darbais.** Dar daugiau — lietuvių pastatytos bažnyčios ir lietuviškos mokyklos vienur kitur ima atitekti "bendram naudojimui", atseit, nustoja pirmykštės paskirties ir išslysta iš lietuvių. Visada su vargu kovojusi spauda ima skaičiuoti, po kelių ar keliolikos metų mirtis įsisuks į paskutinį jų skaitytojų tūkstantį.

Kaip tą lietuvybės nykimą sulaikyti? **Kaip apsaugoti prakaitu sukrautus lietuvių bendruomenės lobius?** — Štai klausimai, kurie nedavė ir neduoda ramybės sąmoningam Amerikos lietuviui.

Ir sunku net nujausti, kiek vilčių, kiek vidujinio išgyvenimo sukaupta posakyje, ištartame pradėjus būriams tremtinių plaukti per Atlantą: **"Pati Apveizda siunčia juos mums į pagalbą."** Taip, tikrai Apveizdos gal paskutinis bandymas įlieti naujų jėgų, kad apsilpęs lietuvybės organizmas vėl atsigautų ir toliau bylotų:

"Lietuviai davė ir duoda gražų įnašą tautų laisvės šaliai — Amerikai, bet jie nesutinka tautiškai nusižudyti, nors ir kaip tą šalį mylėtų, **nes Amerika tuomet nustotų būti Amerika."**

"Stokite į mūsų eiles ir padėkite išlaikyti tai, ką esame sukūrę," — kviečia kiekviena organizacija, kiekvienas senasis Amerikos lietuvis veikėjas vos į krantą išlipusį tremtinį.

"Gerai, bet **neišblaškykite mūsų ir neišeikvokite mūsų jėgų bevilčiams ligoniams gaivinti,"** — galėtų choru atsakyti tremtiniai.

Ir taip prieiname klausimą, kaip ir kur tikslingiausia panaudoti naująsias ir, aplamai, visas Amerikos lietuvių jėgas, kad paskutinysis Apveizdos bandymas tikrai būtų sėkmingas, kad Amerikos lietuvybė jos pačios ir tėvynės reikalui būtų išlaikyta.

Ieškant sprendimo, būtina surasti ir priežastis, dėl kurių šio krašto lietuvybė silpnėja, kodėl vyresnieji lietuviai nesulaukia pamainos iš savojo jaunimo, kodėl jam neįdomūs tėvų darbai ir rūpesčiai? Vienu žodžiu, kodėl jaunimas nebeužauga sąmoningais lietuviais?

Kol tos priežastys nebus surastos ir pašalintos, tol ir naujų talkininkų atsiradimas nesustabdys lietuvybės nykimo, nes ir jų vaikai atsidurs tų pačių pavojų įtakoje.

Yra sena tiesa, kad ramiai gyvendamos tautos arba savybėje užsidariusios šeimos lengviausiai išlaiko savo tautybę ir tautinę sąmonę, nes jos nesusiduria su pavojais tų vertybių netekti. Bet nepaprastai sunku tėvams užauginti sąmoningus lietuvius vaikus gyvenant tautiškai svetimoje aplinkoje, **kada lietuviško auklėjimo grandinė nutrūksta** tik peržengus namų slenkstį, kai mokykla ir gyvenimas trinte užtrina dar nesąmoningą vaiko lietuvišką žodį. Ir kaip paskui begali įsąmonininti lietuvių jaunuolį, kuriam neprieinama lietuvių spauda, kurio draugai nelietuviai. Užtat nebetenka daug stebėtis, jeigu jis sukuria mišrią šeimą, galutinai dėdamas kryžių savo ir savo vaikų lietuviškumui. Dar blogiau, jis taip pat įveda "Trojos arklį" lietuviškon parapijon ir jos mokyklon.

Tūkstančiai pavyzdžių patvirtina šią Amerikos lietuvių nutautėjimo eigą.

"Kol maži buvo vaikai — tekalbėjo vien lietuviškai, bet vos į mokyklą pradėjo eiti — ir su mumis lietuviškai nebekalba," — gana ramiai skundžiasi tėvai, kartu lyg teisindamiesi savo lietuvišką pareigą atlikę.

Ar Amerikos lietuvių organizuotoji visuomenė išgirs kada nors tų tėvų skundą ir ateis jiems į pagalbą?

Būkim atviri ir pakalbėkim dar apie kitą lietuvių tėvų grupę. Iš tos grupės tėvų išgirsi ir iš jų viso gyvenimo išskaitysi: "Gana jau mums tos Lietuvos; mes nenorime apie ją daugiau girdėti."

Tai **tautiniai savižudžiai,** kurie stengiasi kaip galint greičiau "pabėgti" nuo viso, kas lietuviška: kalbos, papročių, net savo pavardės. Savo vaikus jie saugote saugo, kad "neužsikrėstų" lietuviškumu, bet užaugtų "tikri amerikonai", — tartum savo tėvų kalbos mokėjimas ir kilmės žinojimas kažkaip atitolintų juos nuo to jų įsivaizduoto "tikrojo amerikono".

Matyti, toks tautinės savižudybės nusiteikimas yra nevienam mūsų tautiečių tarpe, jei Šv. Patriko dieną ir amerikoniškoje spaudoje teko skaityti pajuoką, esą, "apie 95% Amerikos gyventojų visomis priemonėmis stengiasi įrodyti, kad jie yra 'airišiai' ar bent ką nors bendra su jais turėję".

Ar pajėgs Amerikos lietuvių visuomenė tokiems įrodyti, kad tikru amerikonu gali būti ir geras, sąmoningas lietuvis, kad tikrasis amerikonizmas kaip tik remiasi gražiu tautų sugyvenimu ir laisvu jų rungtyniavimu, kad tik dėl to Amerika gali didžiuotis esanti laisvės ir viso pasaulio kultūrų šalis.

Tie faktai čia keliami be pykčio ir ne tam, kad tokie būtų pirštais badomi. Jie nėra kalti, kad jie gimė tais laikais, kada net dr. Kudirka klaidžiojo tautinės sąmonės sutemose. Jiems dar nebuvo progos pažinti tikrąją Lietuvą ir josios vertybes, todėl jie perdaug ir žavisi svetimųjų sukurtais turtais. Bet jie dar nėra pamiršę, kad Lietuvos duona, nors ir juoda, buvo skanesnė, kad lietuviški obuoliai yra kvapesni. Neretai ir jų ausyse tebeskamba šienapiūtės dainos, dažnai tebemato žydinčias Lietuvos lankas, siūbuojančius javų laukus, kurių jiems niekas neatstos.

Galima drąsiai tvirtinti, kad šiame krašte lietuvybę išlaikė lietuviška šeima, lietuviška spauda, lietuviška parapija, mokykla ir organizacija. Kur bent vienas šių ramsčių buvo pakankamai tvirtas, ten antros ir net trečios kartos vaikai žino savo kilmę, moka tėvų kalbą ir tebėra lietuviai

Lietuvybės išlaikymas ir toliau priklausys nuo to, kiek Amerikoje išsilaikys sąmoningų šeimų, tikrai lietuviškų parapijų ir mokyklų, kiek bus pajėgi lietuviška spauda ir kaip pilnai lietuvius apjungs lietuviškos organizacijos. Bet ir tai dar ne viskas. Jei šio krašto lietuviai netupės savo kultūrininkų ar bent nežinos, ko pasiekusi yra bendroji lietuvių kultūra, — ką veikia ar yra nuveikęs lietuvis mokslininkas, menininkas, filosofas, istorikas, — jiems nebebus labai įdomus ir likusis lietuviškas gyvenimas. Gal tik socialinis bendravimas, sportas ir dar šis tas galėtų likti laikinąja jungtimi iki svetima kultūra vieną po kito jos paragavusius "kultūringai" atskirs nuo lietuvių kamieno.

Antra vertus, pilniau klausimui nušviesti, žvilgterėkim, kas per tūkstančius metų išlaikė nuo sunykimo klaidžiojančią žydų tautą?

Be skirtingos, griežtai tautinės jų religijos, čia pirmiausia rasime nepaprastą tautinį susipratimą, kuriuo pagrįstas visas jų gyvenimas. Kiekvienoje gyvenimo srityje, kiekviename jo žingsnyje, pirmoje eilėje yra jo tautietis — žydas ir tik toliau — visi kiti. Jam didžiausias kultūrininkas — jo tautietis. Tuo jis gėrisis, tuo didžiuojasi, jį remia. Geriausias gydytojas, advokatas, inžinierius — taip pat tik jo tautietis. Jis savųjų "nelupa" ir saviesiems geriausiai patarnauja. Ukinėj veikloj jis ypač stengiasi nenuklysti nuo šios savųjų rėmimo linijos. Jam taip pat savaime suprantama, kad bendrauti ir laisvalaikį leisti reikia tik savo tautiečių tarpe, kad priaugančioji karta čia susirastų savo "antrąją pusę" ir sukurtų tautinę šeimą.

Ir taip visose gyvenimo srityse bendraudami, vienas kito laikydamiesi, kad ir pasklidę po visą pasaulį, jie ne tik išsilaikė, bet pasiekė visko: mokslo, turto, garbės ir, pagaliau, valdžios. Susiklausymu ir kietu darbu **jiems yra pasisekę sukurti beveik "pilnutinį" žydų bendruomenės gyvenimą ir ne valstybės ribose,** kuris kiekvienoje srityje gali jiems, kaip žydams, ką nors duoti. Tatai ir yra jų tvirtybės pagrindas.

Ne pavydėkime, jeigu jiems sekasi, bet pasimokykim iš jų — ir mums seksis. Ir mums, juo arčiau "pilnutinio" lietuviško gyvenimo pavyks priartinti Amerikos lietuvių bendruomeninį gyvenimą, juo labiau būsime užtikrinti, kad šio krašto lietuvybė išsilaikys. Bet nepamirškime, kad tatai nėra asmenų, vienos organizacijos ar vienos srovės reikalas.

BENDRUOMENINĖ ORGANIZACIJA IR JOS UŽDAVINIAI

Pilnutinio, t. y. visas sritis apimančio tautos gyvenimo ugdymas yra tautinės valstybės pagrindinis tikslas. Žydų pavyzdys rodo, kad šiame reikale tautinę valstybę labai ilgą laiką jiems atstojo tautinės bendruomenės organizacija, kuri daugiau ar mažiau buvo visų jų bendrųjų reikalų derintoja, rūpintoja ir šeimininkė.

Ar turime mes, Amerikos lietuviai, organizaciją, kuri rūpintųsi visais bendraisiais mūsų, kaip lietuvių, reikalais?

Susipažinus galima rasti net kelias organizacijas, kurios užsibrėžė ir bandė savo veikla apimti, jei ne visą, tai beveik visą šio krašto lietuvių gyvenimą. Iš jų visų Amerikos Lietuvių Tarybai (ALT) yra labiausiai pavykę šį uždavinį vykdyti ir šiuo metu ji yra neabejotinai **vyriausioji bendroji** Amerikos lietuvių organizacija. Jos tikslai sutampa su visų lietuvių siekimais:

1) Atstatyti Lietuvos laisvę,

2) Išlaikyti lietuvių tautą ir lietuvybę.

Tačiau ALT vadų kartkartėmis pasisakyta, kad jie vadovauja tik politinei Lietuvos išlaisvinimo akcijai šiame krašte. Tiesa, jie neneigia, kad šiai veiklai jie naudoja ne vien politines priemones, tačiau finansinės, kultūrinės ir kt. esančios tik "pagalbinės priemonės".

ALT veikimo būdas yra:

1) Veikti krašto valdžią, siekiant pagalbos Lietuvai ir lietuviams.

2) Žadinti ir atitinkamai veikti Amerikos lietuvius ir visą šio krašto visuomenę.

3) Sutelkti reikalingas medžiagines priemones ir jas naudingiausiai paskirstyti.

4) Palaikyti ryšius su lietuvybės centrais, juos paremti ir gauti iš jų paramos.

Visam tam darbui varyti ALT turi tokias jėgas:

Centrinė Amerikos Lietuvių Taryba iš 34 delegatų, t. y. nuo keturių srovių po septynis ir nuo dviejų susivienijimų po tris delegatus. Iš savo tarpo jie turi išskyrę Vyriausiąją Valdybą arba Ekzekutyvinį Komitetą iš keturių asmenų. Prie Centro veikia vienintelė ALT apmokama įstaiga — Informacijos Centras.

(Bus daugiau)

SAVO ADRESĄ,

rašydami DIRVAI, parašykite **labai aiškiai** pačiame laiške.

Dėl neaiškumo ar klaidos Jūsų parašytame adrese Jums siunčiami laikraščiai ar knygos grįžta atgal ir neturime **kaip Jums apie tai pranešti.**

Announcing

GRAND OPENING

of the

LeeLand Bedding & Renovating Company

"Your Comfort -- Our Specialty"

3950 LEE ROAD **WY 1-5661**

Free Gifts for the Ladies Free Gifts for the Kiddies

WE HAVE A FULL LINE OF BEDDING . . .
A COMPLETE SELECTION OF HOLLWOOD BEDS

FREE
PILLOW PROTECTORS given with every purchase of a pair of Pillows.

FREE
MATTRESS & BOX SPRING COVERS—given with every purchase of a Mattress & Box Spring

Complete Renovating Service—Quilts, Pillows, Mattresses

FREE ESTIMATES
COUNTY-WIDE PICK UP AND DELIVERY SERVICE

IRVING FISHMAN, Prop. Licensed by State of Ohio

Henry Wadsworth Longfellow *)

VERGŲ SAPNAS

Su piautuvu prie nebaigtų imt ryžių
Jis pabarėj ilsėjos;
Krūtinė atlapa, matinės garbanos
Į purų skendo smėlį.
Dar kartą regi jis Gimtą Šalį
Miego rūke, šešėly.

Sapnų vaizduos ramiai sau slenka
Didingos Nigro gelmės;
Dar sykį lygumoj po palmėm
Karaliumi jis žengia.
Ir girdi skambant karavanus
Takais, kur kalnais rangos.

Dar sykį mato savo tamsią karalienę,
Prie jos — vaikai jų brangūs;
Jie apkabina jį, bučiuoja skruostus,
Jie ima jį už rankos! —
Iš miegančio blakstienų trykšta ašaros,
Į pilką smėlį krenta.

Įniršusiu greičiu vėl jisai joja
Nigro pakrančių vingiais;
Pavadžiai jo — grandinės aukso,
Ir, žvangesiu siaubingu,
Kiekvienam šuoly kardo makštį junta
Jo eiklų plakant žirgą.

Prieš jį vėl lyg ugninė vėliava,
Lekia šviesus flamingas;
Nuo ryto lig nakties jis jo skridimą seka
Virš girių tamarindų,
Iki prieš jo akis, staiga, gimtasis Kafro kaimas driekias,
Ir vandenynas žvilga.

Jis naktį girdi liūto riksmą,
Hieną gailiai staugiant,
Šalia nematomo upelio vandeninį arklį
Rasotas nendres laužiant.
Taip lėkė gaivalingai jo sapnų vaizdai
Lyg puikus bubnų gausmas.

Miškai su jų balsų galybe
Šnarėjo laisvei himną;
Sukliko Vėjas Dykumų
Balsu tokiu kovingu,
Kad jis miege pašoko ir šypsojos jų
Melodijai audringai.

Vidudienio kaitra, nė prižiūrėtojo botagas
Užgaut jo nebegali;
Mirtis jo Miego Viešpatiją apšvietė.
Sustingęs ir bevalis
Gulėjo kūnas — pančiai sudėvėti, — kuriuos siela sutraukė,
Ir nubloškė į šalį!

Vertė G. I. Židonytė

*) Henry Wadsworth Longfellow (1807-1882) — vienas populiariausių pereito šimtmečio Amerikos poetų. Jo didelis kūrybingumas pasireiškė ne tik jo gausiose poemose, baladėse, sonetuose, idilijose, bet ir svetimų autorių vertimuose, kurių tarpe randame ir Dantės "Dieviškąją Komediją". Būdingas Longfellow'o kūrybos bruožas — kūrėjo dvasios nerimas, nuolatinė kova su kasdienybe, — dėl jos grožio, dėl tiesos.

Longfellow'o asmeny jungėsi senasis ir naujasis pasauliai. Dažnai lankydamasis kitapus Atlanto, poetas pažino Europą, tą šiandieninių civilizacijų lopšį, pamėgo josios romantiką. Jis suprato, kiek svarbu naujajam pasauliui, dar tik pradedančiam kultūrinį gyvenimą, paveldėti norus dalį Europos dvasios turtų, kurie ten per ilgus šimtmečius buvo kuriami. Longfellow tapo nenuilstamu europinės minties ir kultūros pertiekėju savo kraštui. Tokiu būdu jis ne tik kaip kūrėjas, bet ir kaip tarpininkas tarp senos Europos ir jaunos Amerikos, daug prisidėjo prie kultūros ugdymo savo tėvynėje.

Aukščiau pateiktas jo eilėraštis "Vergo Sapnas" yra paimtas iš trečiojo poeto eilių rinkinio "Poems of Slavery". Šias poemas Longfellow parašė 1882 metais, grįždamas iš savo trečiosios kelionės po Europą. Greta grynai poetiškų nuotaikų, jose jaučiami ir didaktiniai siekimai — pasmerkimas priespados, smurto, kurie slėgė ir jautrią sielą.

Bolševikų desantai

(Atkelta iš 4-to pusl.)

Štai ūkininkas Z. (neminėsiu pavardžių, kurių šeimų dalis, gal būt, dar yra išlikusi) vakare, neužsidengęs lango, sėdi prie stalo ir skaito laikraštį. Šūvis. Viršugalvis iki akių atskilo ir nukrito ant stalo... Visas kūnas taip ir liko besėdįs su laikraščiu rankose... Klaikus vaizdas... Ir vėl laidotuvės.

Kitą vakarą apsupa ūkininko G. trobesius. Į vidų neina, bet paleidžia į trobą padegamus šūvius. Namas dega, o jie iš visų pusių šaudo, kad niekas neišbėgtų. Liepsnose žuvo ūkininkas G. su žmona, trimis vaikais ir senute...

Eigulis (miško prižiūrėtojas) G. išėjo į mišką ir nebegrįžo. Po kiek laiko buvo rastas išrengtas, pririštas prie medžio ir nukankintas mėtant į jį durklais. Prie lavono pridėtas raštelis, esą, kas jį palaidos, tam bus taip pat...

Ir jį palaidojo didelės minios žmonių. Tada, žinoma, laidojusiems desantininkai negalėjo visiems atkeršyti. Bet dabar... Kas žino, ar beliko bent vienas, kurie tik bejėgiškai galėjo reikšti savo protestą prieš diktadarybes...

Ūkininkas K. važiavo iš turgaus. Arkliai parvežė tik jo lavoną, peršautą ir pririštą prie vežimo...

Panašiai atsitiko ir ūkininkui J., kuris važiavo į valsčių. Į valsčių neteko jam nuvažiuoti. Ir jį arkliai parvežė namo nužudytą...

Darbininkas A. dviračiu važiavo į netolimą kaimą. Rastas miškely nužudytas. Dviratis, žinoma, dingo.

Felčerius S., buvęs pirmosios bolševikų okupacijos laikais gana aukštas jų pareigūnas, bet su jais nepabėgęs, apsigyveno kaime. Vieną naktį užsidegė jo namai. Po gaisro viduj rasti trys pakarti lavonai...

Ūkininkas U. rengė krikštynas. Krikštynų išvakarėse (gal neapskaičiavę laiko vieną dieną per anksti...) desantininkai apsupo namus ir ilgai šaudė iš automatų. Ūkininkas žuvo vietoje. Naujagimis buvo lengvai sužeistas, o motinai peršautos kojos. Ligoninėje teko jai vieną koją amputuoti.

Ūkininkas V., irgi buvęs laivsės kovų savanoris, kiek geriau pasirengė. Kai jo trobą apsupo ir pasipylė šūviai iš automatinių ginklų, visa jo šeimyna, iš anksto pamokyta, staiga sugulė ant žemės, nušliaužė į rūsį ir iš anksto iškastu urvu išslinko laukan tiesiai į krūmus. Iš ten su 16 metų sūnum paleido šūvius į desantininkus iš savo pusės. Tie tokio netikėtumo užklupti skubiai pasitraukė, nešini tris pašautus savuosius...

Tiek aukų per vieną savaitę, kol susitvarkėm, kad galėtumėm atsikirsti...

(Bus daugiau)

LIETUVIŲ KALBOS VADOVO PRENUMERATORIAMS

Lietuvių visuomenė buvo informuota, kad prof Pr. Skardžiaus ir jo kolegų paruoštam Lieuvių Kalbos Vadovui išleisti (atspausdinti) buvo sudaryta iš įtakingų asmenų speciali komisija, kuri L. K. V-vo išleidimu pradžioje ir rūpinosi: tarėsi su įvairiomis spaustuvėmis, kol susitarė su "Ventos" leidykla, nustatė provizorinę L. K. V-vo kainą, rinko prenumeratą ir tt.

Lietuvių emigracijai spartėjant, atėjo laikas išvykti ir Lietuvių Kalbos Vadovo leidimo komisijos nariams. Komisija įsitikino, kad šio didelio veikalo, kuris turi būti spausdinamas net penkiais atskirais šriftais ir kurio tekste yra keleriopi kirčių ženklai, taip greit užbaigti spausdinti negalės, todėl drauge su prof. Pr. Skardžiumi kreipėsi į LTB Centro Komiitetą ir prašė Lietuvių Kalbos Vadovo išleidimą perimti savo žinion.

LTB Centro Komitetas, susipažinęs su Lietuvių Kalbos Vadovo atspausdinimo padėtimi ir su komisijos atliktais darbais, konstatavo, kad:

a) perėmus veikalo spausdinimo reikalus, jam teks turėti sunkių rūpesčių ir susidurti su įvairiomis kliūtimis;

b) materialinės naudos Bendruomenei iš to laukti netenka, ir

c) norint, kad veikalo spausdinimas vyktų be didesnių pertraukų, gali prireikti ir Bendruomenės lėšų.

Tačiau LTB Centro Komitetas, atsižvelgdamas į tai, kad Lietuvių Kalbos Vadovas, kaip vienintelis mūsų gimtosios kalbos grynumo išlaikymo kelrodis, lietuviškajai visuomenei, ypač atsidūrusiai tremtyje ir išsisklaidžiusiai po plačiuosius pasaulo kraštus, o drauge ir išlaisvintai Lietuvai, neabejotinai bus naudingas ir kad jo išleidimo esamoje padėtyje tegali imtis pastovi, pelno nesiekianti lietuvių organizacija, kokia yra LTB, 1949 metų liepos 7 d. nutarė Lietuvių Kalbos Vadovo išleidimą perimti ir nuo tos pat dienos pradėjo rūpintis visais LKV reikalais.

Lietuvių Kalbos Vadovo leidimo komisija, nustatydama prenumeratos kainą, nenumatė visų būsimų aplinkybių bei sąlygų, kurios kainą turės pakelti. Ukinio Vakarų Vokietijos gyvenimo raida ir bendros sąlygos smarkiai sparčiai keitėsi Lietuvių Kalbos Vadovo spausdinimo nenaudai. Svarbiausios LKV pabrangimo sąlygos yra šios:

1. spausdinimą pradedant, valiutų kurso santykis buvo žymiai palankesnis; kiek vėliau tas santykis pasikeitė, sudarydamas žymių nustolių;

2. komisijos nariams išvykus, po kelių savaičių į JAV išvažiavo ir pats veikalo autorius; pradėta rinkti LKV teko atskirais lankais siuntinėti oro paštu į užjūrį prof. Skardžiui, kuris taisė ne vien korektūrą, bet rado būtina įrašyti nemaža pataisų ir papildymų;

3. darbą pradedant, veikalas turėjo apie 1,000 psl. rankraščių, naujų papildymų dėka jis padidėjo iki 1,600 psl. ir tas žymiai Lietuvių Kalbos Vadovą pabrangino;

4. LTB Centro Komitetas siekdamas, kad tasai didžiai vertingas kūrinys skaitytojus pasiektų kiek galint tobulesnis ir dailesnis, parinko žymiai geresnį popierių, o komisijos parinktą paprastą knygos viršelį nutarė pakeisti stipresniu ir gražesniu atitinkamos drobės viršeliu. Tuo būdu Lietuvių Kalbos Vadovas išeis ne tik padidintas puslapių skaičiumi, bet ir jam spausdinti bei įrišti medžiaga yra pagerinta. Visa tai, be abejo, rišasi su didesnėmis išlaidomis;

5. dauguma prenumeratorių yra jau išvykę į užjūrius ir jiems knygos persiuntimas pareikalaus papildomų išlaidų.

Dabar, kada Lietuvių Kalbos Vadovas jau baigiamas spausdinti ir š. m. liepos pradžioje pradės prenumeratorius lankyti, jo leidėjas LTB Centro Komitetas, apskaičiavęs visas pagerintas LKV išleidimo, drauge ir persiuntimo išlaidas, ir nesiekdamas iš to jokio pelno, nustatė šią galutinę prenumeratos kainą:

Užsiprenumeravusiems iki š. m. liepos 1 d.:

Vokietijoje	16.- DM
Amerikoje	3.50 dol.
Kanadoje	3.50 dol.
Anglijoje	1 sv. 15 šil.
Australijoje	1 sv. 15 šil.
Kituose kraštuse	3.50 dol.

Visai dar neužsiprenumeravusiems:

Vokietijoje	20.- DM
Amerikoje	4.50 dol.
Kanadoje	4.50 dol.
Anglijoje	2 sv.
Australijoje	2 sv. 5 šil.
Kituose kraštuose	4.50 dol.

Gerb. Lietuvių Kalbos Vadovo prenumeratoriai prašomi kaip galint greičiau įmokėti mūsų įgaliotiems LKV platintojams arba tiesiogiai LTB Centro Komitetui papildomą prenumeratą, kartu nurodant tikslų dabartinį savo adresą, kuriuo galėtume veikalą negaišdami išsiųsti. Tie prenumeratoriai, kurie reikiamo primokėjimo atlikti nenorės, galės atgauti iš LTB Centro Komiteto, dabar vadinamo Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Valdybos (Muenchen 27, Rauchstr. 20, US Zone, Germany) įmokėtus pinigus atgal.

Centro Komitetas supranta, kad prenumeratos kainos pakėlimas visiems yra nemalonus, ypač mums, vykdant savanoriškai ir be jokios materialinės naudos patarnavimą mūsų lietuviškajai visuomenei. Tačiau tikimės, kad mieli LKV prenumeratoriai mūsų pastangas ir pastaruoju metu pakitėjusias sąlygas teisingai supras ir mūsų veiksmus pilnai pateisins.

PLB Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Valdyba

SOVIETŲ MISIJOS

(Atkelta iš 2-ro pusl.)

tinis karo ministeris maršalas Vasilevskis, kuris, prasidėjus revoliucijai, tuojau stojo į raudonosios armijos eiles."

Papulkininkis Vysočinas savo veržlumu ir tiesiu tikslo siekimu buvo būdingas misijos nariams. Tokiais jie, matyti, buvo žinomi ir jų palydovams amerikiečiams, kurie, dėdamiesi korektiškais jų atžvilgiu, vis dėlto aiškiai palaikydavo mus DP, kai mes kartais susikibdavom su jais. Tam pavaizduoti pravers paminėti šis nuotykis.

Kartą prieš rodant iš sovietų atvežtąją filmą man teko prabilti į susirinkusius stovyklos gyventojus ir aš prasitariau, kad filmos težiūri tie, kurie rimtai ja domisi ir, aplamai, suinteresuoti repatriacija. Visi kiti gali tą salę apleisti. Kadangi tą pareiškimą padariau, be vokiečių, dar ir rusų kalba, tai jį suprato ir misijos nariai. Dalis susirinkusiųjų salę iš tikrųjų apleido. Kai pasibaigus vaidinimui visi mes susirinkom į administracijos barako misijai skirtą kambarį, tūlas pulkininkas tuojau ėmė priekaištauti man, kad aš pranešęs publikai apie filmą, lyg patardamas josios nežiūrėti. Kai aš atsikirsdamas pakartojau, jog filmos težiūri tie, kurie tiek ja, tiek repatriacija rimtai domisi, pulkininkas man atšovė: "Mes kaip tik norime pritraukti tuos, kurie mumis nesidomi." Žodis po žodžio pradėjom ginčytis. Klausęs šalimais amerikietis karininkas patekšnojo man per petį, tuo duodamas ženklą nutilti. Aš paklusau. Po kiek laiko jis nusisukęs su manimi į šalį pašnabždėjo: "Jūs gerai pranešėte žmonėms, taip ir reikėjo, bet ginčytis su jais neverta.

J. Jakštas

Kur Maskvos ponai lėbauja

"Žit stalo lučše,
žit stalo veseliej!"

Dar gerokai prieš karą Stalinas vienoje savo kalboje paskelbė savo pavaldiniams, kad jau "žit stalo lučše, žit stalo veseliej", tai yra, gyventi tapo geriau, gyventi tapo linksmiau.

Visi laikraščiai kartojo tuos žodžius, rašytojai ta tema rašė apysakas, kompozitoriai komponavo dainas — vis kad **įtikintų** 20 milijonų vergų, jog jiems dabar gyventi geriau ir linksmiau.

Ar daugelis nuo to įtikinėjimo tikrai pasijuto geriau ir linksmiau, galima labai paabejoti, bet kad Maskvos ponija tuo nei kiek neabejojo, tai tikras dalykas. Jiems iš tikrųjų gyventi buvo geriau ir linksmiau.

Paskutiniu laiku iš negausių pranešimų, kurie pralenda pro Maskvos cenzūrą, sužinome, kad Maskvos didžiūnams gyvenimas dar linksmėja: įsteigtas naujas restoranas, vardu **Ararat.**

Naivūs žmonės galvoja, kad komunistinėj santvarkoj nėra tokių dalykų, kaip ištaigingi restoranai, kad ten visi restoranai - valgyklos turi būti lygūs, visur turi būti vienodos kainos, vienodas patarnavimas. Juk turi gi būti lygybė...

Iš tikrųjų yra visai ne taip. Maskvoje yra labai menkų, pigių valgyklėlių, kuriose valgo vidutiniai darbininkėliai (ne visų kišenės išneša ir į jas užeiti), yra paprastų restoranų, kuriuos lanko vidutinė valdininkija ir šiaip jau visoki vidutinio dydžio pareigūnai, ir keletas tikrai puikių, prabangos kupinų restoranų, į kuriuos, žinoma, kaip ir čia, teorijoje kiekvienas gali užeiti, bet kuriuose kainos ir prabanga yra tokia, kad tą gali pakelti tik didelių valdžios ir partijos tūzų kišenės.

Vienas iš tokių žymių restoranų yra Moskva viešbučio restoranas, kuriame, pavyzdžiui, žiemą gali gauti agurkų iš... paties Stalino šiltadaržių. Žinoma, ir užmokėti už juos reikia atitinkamai. Maždaug tokio paties laipsnio yra ir senas, dar iš caro laikų užsilikęs restoranas Metropol. Tai yra restoranai, į kuriuos paprastai esti nukreipiami žymesni užsieniečiai, kuriuo nors titulu gavę progos apsilankyti Maskvoje. Suprantama, kad maitindamasis tokiuose restoranuose užsienietis gana lengvai gali susidaryti įspūdį, jog Maskvos gyvenimas iš esmės nieku nesiskiria nuo Paryžiaus, Londono ar New Yorko. Tik maži skirtumėliai papročiuose...

Žinoma, nelabai sunku pastebėti, kad Maskvoje tokios rūšies restoranų sąrašas šitais dviem maždaug ir baigiasi. Yra dar vienas kitas panašus, bet tai jau menkesni ir skirti daugiausia mažesniesiems iš provincijos atvykstantiems partijos pareigūnams bei valdininkams.

Bet nejaugi naujoji Maskvos ponija taip jau ir nebeturėtų tikro naktinio restorano, kokių buvo taip gausu caro laikais ir kuriuose ūždavo paprasti Maskvos ir provincijos pirkliai — beraščiai piniguočiai?

O kaip gi! Tai **Aragvi** — restoranas su gruziniška muzika, kabaretiška programa ir gruziniška virtuve, kurios specialybė šašlikas ir kiti specialiai Kaukaze, ypač Gruzijoje garsūs valgiai. Aragvi — tai Gruzijos upės vardas. Žodžiu sakant, čia viskas primena.. Stalino gimtinę. Stalino ir dabartinio vyriausiojo čekisto Berijos. Čia ir lankosi daugiausia MVD (NKVD) didžiūnai. Žinoma, nepraleidžia progos neapsilankę čia ir svetimieji diplomatai bei laikraštininkai.

Vakarienės kaina čia pareina nuo to, kiek gersi — svyruoja tarp 100 ir 175 rublių asmeniui. Turint galvoje, kad vidutinis darbininko uždarbis sovietuose yra 400 - 600 rublių per mėnesį, galima suprasti, kad tai kainos, kurios beveik susilygina su garsiomis Amerikos "$100 plate". Bet tai Amerikoje yra specialios vakarienės su beveik 100 dolerių auka kokiam nors tikslui. O čia vakarienės, už kurias kiekvienas lankytojas moka, kaip atlyginimą, ne kaip auką.

Maskvoje vis dėlto yra tokių turtuolių — partijos ir policijos didžiūnų, kuriems tos kainos visai nebaisios. Ir jų skaičius, matyti, didėja, nes dabar įsteigtas kitas panašus restoranas.

Naujasis **Ararat** irgi kaukazišk as restoranas, tik ne gruziniškas, bet armėniškas. Prasidėjo tarp abiejų didžiausias lenktyniavimas: katras katrą pralenks didesne prabanga ir didesniu išdykumu! Neabejotina, kad tai yra vadinama "socialistinėmis lenktynėmis"!

Lankytojų netrūksta nei vienam, nei kitam. Yra kišenių su storomis piniginėmis. Tų piniginių savininkai, susilaukę naujos lėbavimo vietos, be abejo, gali dar kartą dainuoti: "žit stalo lučše, žit stalo veseliej!"

MARGUMYNAI

OPERACIJOS SU MUZIKA

Chicagos universiteto chirurginėse klinikose pradedama plačiai vartoti muzika, kaip priemonė, kad operuojamasis ligonis nejaustų skausmo. Operacijos daromos užmarinant tik operuojamą vietą, šiaipjau ligonis lieka sąmoningas. Kad vis dėlto jo dėmesys būtų užimtas kuo kitu, į ausis įdedami tam tikri klausytuvai, per kuriuos iš plokštelių perduodama muzika, jei nori, paties ligonio pasirinkta. Todėl juokauja, kad dabar gydytojai klausinės ligonius:

— Kaip Tamsta norėtum operacijos: su Beethoveno devintąja simfonija ar su "Valencija"?

* *

NETIKĖTOS SKYRYBOS

— Mano žmona 1947-ais metais nesutiko su manim grįžti iš New Yorko ir nuo to laiko su manim nebegyvena, — pareiškė teisme Edenas, buvęs ir, gal būt, dar būsimas Anglijos užsienių reikalų ministeris ar net ministeris pirmininkas.

Teismas pripažino santuoką suirusią dėl žmonos pabėgimo ir davė perskyras.

Edeno buvusi žmona gyvena New Yorke. Jai 45 metai. Ji domisi paveikslais, šokiais, šunimis, bet visai neparodė jokio susidomėjimo jai iškelta skyrybų byla.

Anglijoj dabar kai kas svarsto: jei dabar bus rinkimai, jei juos laimės konservatoriai ir jei Churchillis dėl senatvės pasitrauks iš politikos, tai Edenas turėtų būti ministeriu pirmininkas. Bet ligi šiol Anglija dar niekad nėra turėjusi ministerio pirmininko, persiskyrusio su žmona. Ar tai būtų galimas dalykas dabar tą "tradiciją" sulaužyti?

Bet, kadangi anglai tiek nutolo konservatyvių papročių, kad net socialistus kartais į valdžią išrenka, tai Edenui, tur būt, nebėra ko bijotis. Ypač, kad skyrybos įvyko be skandalingų istorijų.

* *

CLEVELANDIEČIAI DAR TURI SKONIO

Amerikos radijo programų tvarkytojai turi tam tikrą sistemą, kurios pagalba nustato, kokius programos dalykus žmonės daugiau klauso. Tarp kita ko yra nustatyta, kad Jack Benny klauso daug milijonų daugiau negu, pavyzdžiui, Toscanini simfoninius koncertus.

Tačiau Clevelande į Toscanini koncertą buvo susirinkę 9,500 žmonių, kurie sumokėjo už bilietus 29,000 dolerių, o į Jack Benny koncertą, kuris įvyko toje pačioje Public Auditorium salėje vieną savaitę po Toscanini, susirinko tik 3,737 ir sumokėjo tik 11,000 dolerių.

* *

RANKŲ DARBAS...

Ukininkas atveda į policiją du vagilius, kurie bandė apvogti to ūkininko namus. Vagiliai gerokai apkulti. Policijos viršininkas sako ūkininkui:

— Bet gi ir prilupti tie vagiliai ne juokais! Ar turėjai kokį ginklą, kad pajėgei juos taip sudoroti?

— Ne, tai grynai rankų darbas!

* *

KIEK LIETUVIŲ YRA VOKIETIJOJE?

Balfo įgaliotinio A. Valaičio surinktais duomenimis, Vokietijoje yra lietuvių:

Amerikiečių zonoje —

Augsburg — 550 žmonių, Ansbach — 100, Kempten — 600, Landshut — 300, Memmingen — 300, Bamberg — 200, Wunsiedel — 120, Passau-Grafenau — 20, Hanau — 800, Butzbach (perein. stovykla) — 100, Heidelberg — 60, Schweinfurt — 300, Mittenwald — 60, Deggendorf — 25, Neustadt a. d. D. — 60, Straubing — 40, Dillingen — 50, Erlangen — 20, Neuburg — 45, Grafenaschau b. Murnau — 120. Viso 5,230.

Anglų zonoje —

Augustdorf — 200 žm., Dortmund, Essen, Wetter — 200 (Seniūnijos iš lietuvių, emigravusių į Vokietiją prieš I pasaulinį karą). Luebeck -- apie 1,000, Spakenberg I (Geesthacht) — apie 600 (iškeliami į 6 vietas), Hannover — apie 350 (didesnė dalis klaipėdiečių, išsiskirsčiusių seniūnijomis Hannover apylinkėje). Lebenstedt — 700 (išskryninguotieji ir klaipėdiečiai). Wehnen (Oldenburg) — apie 1,000, Diepholz — 900, Watenstedt — apie 750 (stovykla likviduojama; kur bus padėti žmonės, nežinia, nes dauguma jų išskryniniguoti ir klaipėdiečiai), Lehrte — apie 300 (didesnioji dalis klaipėdiečių, neturinčių DP statuso, gyvenančių stovyklos apylinkėje), Neustaat — apie 500.

Prancūzų zonoje —

Reutlingen, Tuebingen — 400. Gyventojų skaičius dėl emigracijos kasdien mažėja.

PADOVANOKIT JIEMS

Autorius šį pasakojimą skiria Kremliaus "dievų" apaštalams!

Vytautas A. Braziulis

AŠ LAIKIAU PAMALDAS UŽ STALINĄ

Stačiatikių dvasininko pasakojimas

Dvi už $1

Rašykit užsakymą šiuo adresu: D I R V A, 6820 Superior Ave., C l e v e l a n d 3, O h i o. Už kiekvieną prie užsakymo pridėtą dolerį po keleto dienų paštu gausite po DVI tas knygeles!

Vieną pasilikit sau, kitas duokit arba siųskit tiems, kuriems įdomu viskas, kas tik apie Staliną. Bus gražu ir l a b a i s v e i k a !

NAUJAUSI NAUJAKURIAI

Birželio 15 d. laivu "General Howze" į New Yorką ir tuo pačiu laivu birželio 20 d. į New Orleaną atvyko šie lietuviai tremtiniai:

Augustinaitis Vytautas — Chicago, Ill.
Baltrušaitis Justinas — Darby, Penn.
Carniukas Viktoras, Adolfas, Julija — Worcester, Mass.
Gandrimas Kazys — Brooklyn, N.Y.
Gryžas Juozas, Elena — Gary, Ind.
Jakštys Juozas, Ida, Algirdas, Vytautas, Irena — Chicago, Ill.
Manelis Pranas — San Francisco, Calif.
Meškauskas Julijona, Teresė — Elizabeth, N.J.
Matiukas Jadvyga — Dorchester, Mass.
Steseraitė Magdalena — Claras Green, Maine.
Strungys Sominas, Magdė — Waterbury, Conn.
Vaitkūnas Jonas, Ona, Teresė, Juozas — Detroit, Mich.
Valys Albertas — Dorchester, Mass.
Virpša Jonas — Scranton, Pa.
Valinčius Eugenija — Philadelphia, Pa.
Vyšniauskas Kazimieras, Magdalena, Jonas — Omaha, Nebraska.
Zujus Juozas — Waterbury, Conn.
Markevičius Martynas — Lawrence, Mass.

New Orleans —

Kanaporius Vincas, Morta, Algirdas — Paris, Texas.
Leokaitis Vladas, Magdalena — Lee's Summit, Mo.
Renkauskas Jonas, Meilutė, Algirdas — Hollywood, Calif.
Zubrickas Kęstutis — Los Angeles, Calif.

Birželio 19 d. laivu "General Ballou" į Bostoną atvyko šie lietuviai tremtiniai:

Adomavičius Pranas — Omaha, Nebr.
Apanavičius Alfonsas, Anelė, Julija — Hoboken, N.J.
Brunevičius Konstantinas, Marcelė — Chicago, Ill.
Fedronas Juozas, Antonina, Juozapas — Floral Pask, N.Y.
Folius Antanas, Matilda, Stanislava, Danutė — Chicago, Ill.
Galvydis Zinaida — Media, Pa.
Garkevičius Juozas, Salomėja, Irena — Omaha, Nebr.
Jasiūnas Edmundas, Asta — Waterbury, Conn.
odelė Julius — South Bend, Ind.
Kačinskienė Angelė — Woodside, L.I., N.Y.
Kijauskienė Izabelė, Julija — Hoboken, N.J.
Krutulis Juozas, Marija — So. Boston, Mass.
Kubalčikaitė Natalija — Harrison, N.J.
Kulikauskaitė Mikalina — Livermore, Pa.
Lendza Adomas, Marija, Laimutė, Algirdas — Baltimore, Md.
Martinkus Norbertas — Chicago, Ill.
Pauliukevičius Konstancija, Gražina, Irena — Gary, Ind.
Prekeris Karolis, Elena, Algimantas — Woodside, L.I., N.Y.
Sakalas Vincas, Žibutė, Rimgaudas — Amsterdam, N.Y.
Sedvytis Pranas — Leicester, Mass.
Sredersas Stasys, Erna, Kęstutis, Romualdas, Ričardas — Luther, Mich.
Stasiūnas Juozas, Katerina, Peter — Necedah, Wisc.
Tautkus Juozas, Ema, Romualdas, Elena — Philadelphia, Pa.

Birželio 26 d. laivu "General Blatchford" į New Yorką atvyko šie lietuviai tremtiniai:

Alasauskas Benediktas — Elizabeth, N.J.
Balsys Jonas, Antonina, Juozas, Stasė — Detroit, Mich.
Baltuonis Stasė, Antanas — Chicago, Ill.
Barentas Ottonas, Rasa, Judita — Brooklyn, N.Y.
Bučiulis Valė, Osvaldas-V. — Baltimore, Md.
Butrimaitis Jadvyga, Irena — Gardner, Mass.
Chmieliauskas Alma — Detroit, Mich.
Daukšienė Stanislava — Elizabeth, N.J.
Gaižauskas Pranas — Cleveland, Ohio.
Gylys Irvis — Chicago, Ill.
Jezukaitis Antanas, Marijona, Eimutis, Antonina — Waterbury, Conn.
Juozapaitis Mikas, Elzė, Juris, Mikas, Marta, Jadvinas — Maspeth, N.Y.
Juška Petras — Paterson, N.J.
Kalašinskas Vytautas, Klara — Hillside, N.J.
Kalvaitis Juozas, Augustina — Chicago, Ill.
Keiteris Marie — Detroit, Mich.
Klimeika Vincas, Elzė, Marytė — Irvington, N.J.
Kotovas Ilija, Jadvyga, Ilijus — Elizabeth, N.J.
Kukta Petras — Omaha, Nebr.
Kunigiškis Antanas — Chicago, Ill.
Lapinskas Juozas, Elena, Nijolė, Juozas — Brockton, Mass.
Motiejaitis Julė, Augusta — Collinsville, Ill.
Navickas Bernardas — Detroit, Mich.
Orentas Alfonsas, Konstancija, Dalia — Chicago, Ill.
Olišauskaitė Ona — Watervliet, N.Y.
Ówsernikas Viktoras, Salomėja — Chicago, Ill.

MIRIMAI

MIRĘ IŠEIVIAI AMERIKOS LIETUVIAI

Smulkesnių žinių apie šiuos mirusius Redakcija neturi

BUKAUSKIS JONAS J. mirė kovo 9 d. Chicago, Ill. Raseinių apskr., Pašilės par., Karklėnų km. Amerikoje išgyveno 49 metus.

PAULAUSKAS KAZIMIERAS, seno amžiaus, mirė kovo 10 d. Chicago, Ill. Telšių apskr., Luokės par., Jakšų km. Amerikoje išgyveno 50 metų.

Petraška Eduardas — Medford, Minn.
Plaušinaitis Antanas — Chicago, Ill.
Ramanauskas Zigmas — Chicago, Ill.
Ramonis Olga-Eleonora, Arvydas — E. St. Louis, Ill.
Ražaitis Pijus — Detroit, Mich.
Rauba Jonas, Ona — Brooklyn, N.Y.
Sakalauskas Bronius, Gertruda, Algirdas, Violeta — Detroit, Mich.
Skabeika Bronė — Chicago, Ill.
Simanauskas Stasys — Detroit, Mich.
Stanevičius Anatolijus — Chicago, Ill.
Traškauskas Juozas, Uršulė — So. Portland, Me.
Urbonas Vytautas — So. Boston, Mass.
Vanagaitė Genė — Kenosha, Wisc.

WOVERIS ANTANAS, 59 metų mirė kovo 9 d. Chicago, Ill. Telšių apskr. Žogaičių k. Amerikoje išgyveno 42 metus.

KARPAVIČIUS Petras, pusamžis, mirė kovo 6 d. Chicago, Ill., Leipalingio par., Miciūnų km. Amerikoj išgyveno 46 metus.

GROBSTIENĖ Emilija, pusamžė, mirė kovo 6 d. Chicago, Ill. Kauno apskr., Tenėnų par., Kalniškių km. Amerikoj išgyveno 44 metus.

OVERAITIS Vincas, 58 metų, mirė gegužės 28 d. Detroit, Mich., Vilkaviškio aps., Šumskų par., Paršelių km. Amerikoje išgyveno 37 metus.

VALANTINAVIČIUS (Valas) Jonas, 75 metų,iš Marijampolės apskr., Prienų v., Kaimelio km., mirė kovo 31 d. Springfield, Mass. Amerikoje išgyveno 50 metų.

VIKAUSKAS Juozas, 78 metų, iš Garnelių km., Utenos v., ilgą laiką gyvenęs Brooklyne, o paskutiniu metu Detroite, mirė gruodžio 20 d. So. Blair Oak, Mich. Amerikoj išgyveno 40 metų.

TUMIENĖ Bronislava, 44 metų, mirė kovo 1 d. Detroit, Mich.

LANAUSKAS Louis, 68 metų, mirė vasario 26 d. Detroit, Mich.

DIRCA Jonas, 65 metų, mirė vasario 25 d. Detroit, Mich.

ROKAS Aleksandras, seno amžiaus, iš Upytės par., Stutiškių km., mirė kovo 10 d. Chicagoje, Ill. Amerikoje išgyveno 65 metus.

MAROZIENĖ Elena (Bernotaitė), pusamžė, iš Tauragės ap., Šilalės par., Daugėnų km., mirė kovo 10 d. Chicago, Ill. Amerikoj išgyveno 40 metų.

DRIGOTIENĖ Antanina, pusamžė, iš Telšių apskr., Janapolės par., mirė kovo 12 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 37 metus.

PETRULIS Alfonsas, pusamžis, iš Rokiškio apskr., Kamajų par., Keistutiškių km., mirė kovo 13 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 40 metų.

KAZLAUSKIENĖ Marcelė (Kazlauskaitė), 54 metų, mirė kovo 12 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 47 metus.

BALNAITIS Mykolas, 56 metų, iš Kauno apskr., Vilkijos par., Jaučiakių km., mirė kovo 13 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 37 metus.

ŠATAS Povilas, 61 metų, iš Panevėžio apskr., Vabalninko v., Čypėnų km., mirė kovo 13 d. Chicago, Ill. Amerikoj išgyveno 40 metų.

VEZALIS Jonas, pusamžis, iš Trakų apskr., Kietaviškių par., Kakliniškio km., mirė kovo 17 d. Chicago, Ill.

WITTIS Pranas, pusamžis, iš Krėtingos apskr., Andriejavo par., mirė kvo 16 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 50 metų.

VESNAUSKIENĖ Marijona , 64 metų, iš Vilkaviškio apskr., Pilviškių par., Bartnikų km., mirė kovo 18 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 48 metus.

LUNECKIS Mykolas, pusamžis, iš Vilniaus gub., Rimšės par., Čižiūnų km., mirė kovo 18 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 36 metus.

ADOMAITIENĖ Kotrina (Spaliutė), seno amžiaus, iš Telšių apskr., Žarėnu par., Milkuntų km., mirė kovo 20 d. Amerikoje išgyveno 38 metus.

SCHULTZ Jonas, 54 metų, iš Šiaulių apskr., Lygumų par., Betaičių km., mirė kovo 20 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 39 metus.

ŠOKIENĖ Teklė, pusamžė, mirė kovo 11 d. Indianapolis, Ind.

PILACKAS Simanas. 74 metų, iš Suvalkų gub., Šventežerio par., Mikyčių km., mirė kovo 21 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 57 metus.

LAURAITIENĖ Teklė (Mažeikaitė), 36 metų, mirė kovo 22 d. Chicago, Ill., kur ir buvo gimusi.

GRIGALIUNIENĖ Barbora, seno amžiaus, iš Panevėžio ap., mirė kovo 18 d. Chicago, Ill.

BRADAUSKAS Jonas, 72 metų, mirė kovo 24 d. Chicago, Ill.

DANKEVIČIUS Jonas, 63 metų, iš Panevėžio apskr., Palukių km., mirė kovo 27 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 38 metus.

GABRĖNIENĖ Bernice (Šliupaitė), pusamžė, iš Šiaulių apskr., Gruzdžių v., Biržų k., mirė kovo 28 d. Chicago, Ill. Amerikoj išgyveno 40 metų.

ŠAUČUNAS Juozapas, 75 metų, iš Panevėžio apskr., Subačiaus par., Ramanavos km., mirė kovo 29 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 48 metus.

RIMKUNAS Stanislovas, pusamžis, iš Šiaulių apskr., Klovainių par., mirė kovo 29 d. Chicago, Ill.

GRICIUS Pranas, 70 metų, mirė kovo mėn. Hartford, Conn.

STANKEVIČIENĖ Domicelė, iš Žiežmarių par., mirė kovo 27 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 35 metus.

MURAUSKAS Juozapas, seno amžiaus, iš Seinu apskr., Rudaminos par., Jukneliškės dv., mirė balandžio 1 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 60 metų.

PETKEVIČIENĖ Cecilija (Širvinskaitė), 65 metų, iš Balniko par., žiemkiemių km., mirė kovo 31 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 40 metų.

PAIEŠKOJIMAI

Jieškomieji ar apie juos žinantieji prašomi atsiliepti į:

CONSULATE GENERAL OF LITHUANIA
41 West 82nd Street
New York 24. N. Y.

Atkočaitienė - Duobiutė Mary, iš Duobų km., Ilguvos par., Šakių apskr., prašo atsiliepti gimines ir pažįstamus, esančius tremtyje ar JAV, kilusius iš Ilguvos ir Plokščių par.

Bružaitė - Remeikienė Marijona, iš Pamėžių km., Gaurės v., Tauragės apskr.

Daujotas Juozas, gimęs Amerikoje, gyvenęs Bebrujų km., Šeduvos v.

Duobiutė - Atkočaitienė Mary, iš Duobų km., Ilguvos par., Šakių apskr., prašo atsiliecti gimines ir pažįstamus, esančius tremtyje ar JAV, kilusius iš Ilguvos ir Plokščių par.

Krakauskienė Joana, iš Mierčių km., žaliosios valsč., Vilkaviškio apskr.

Krakauskas Petras, iš Mierčių km., žaliosios valsč., Vilkaviškio apskr.

Krisiūnas Vladas.

Ložys Petras, iš Visvainių km., Platelių v, Krėtingos apskr.

Marcinkonis, brolis Vinco Marcinkonio.

Mikalauskas Jurgis ir jo sūnus Jurgis, gyveno Detroit, Mich.

Narbužas Jurgis.

Pauliukonis Juozapas ir Stasys, iš Varžgalių km., Taujėnų (vėliau Deltuvos) valsč., Ukmergės apskr.

Petravičius Ignas ir Stanislovas ir sesuo Vincenta, iš Kristeniškių km., Raseinių apskr.

Remeikienė - Bružaitė Marijona, iš Pamėžių km., Gaurės vl., Tauragės apskr.

Savickas Jurgis ir Petras, kilę iš žaliosios valsč., Vilkaviškio apskr., Mierčių km.

Stecki Kazimierz.

Stefanavičius Juozas, kilęs iš Kėdainių, ar jo dukterys Elena ir Jadvyga.

Tamošaitis Vincas, iš Šiaulekaičių km., žaliosios valsč., Vilkaviškio apskr.

DEBULSKIS Pranas, pusamžis, iš Telšių apskr., Nerimdaičių par., Vinslaviškių km., mirė kovo 16 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 43 metus.

VALAITIS Kazimieras, 58 metų, iš Kauno apskr., Betygalos par., Paliepių km., mirė balandžio 1 d. Chicago, Ill.

GRIGOTIENĖ Antanina (Valevičiūtė), pusamžė, iš Telšių apskr., Janapolės par., mirė kovo 12 d. Amerikoj išgyveno 37 metus.

VAINAUSKIENĖ Ona (Segelikė), pusamžė, mirė kovo 14 d. Chicago, Ill.

KAZUKAUSKIENĖ Kazimiera, iš Raseinių apskr., Šilalės par., Tubinų km., mirė kovo 19 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 45 metus.

BURBIENĖ Petronėlė (Beviršiūtė), 70 metų, iš Tauragės apskr., Batakių par., Variauskių km., mirė kovo 11 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 55 metus.

KIZELEVIČIUS Bernarfdas, 75 metų, iš Alytaus apskr., Slabados par., mirė kovo 21 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 48 metus.

JANULIS Ignas, 72 metų, mirė kovo 20 d. Chicago, Ill.

ŠATIKAS Feliksas, 43 metų, mirė kovo 24 d. Chicago, Ill.

DANKEVIČIUS Jonas, 63 metų, iš Panevėžio apskr., Pajuostės par., Paliukų km., mirė kovo 27 d. Chicago, Ill. Amerikoje išgyveno 38 metus

TRUMPULIS Antanas, 37 metų, mirė kovo 28 d. Chicago, Ill., kur buvo ir gimęs.

PETKEVIČIUS Leonas, 59 metų, iš Jezno par., Palekonių km., mirė sausio 5 d. Bethlehem, Pa.

DAUGIRDAS M., iš Daugų par., mirė vasario 25 d. Linden, N. J. Amerikoje išgyveno 45 metus.

AR JAU TURITE KNYGĄ "PAKELIUI Į MIRTĮ"

? ? ?

Jos kaina tik ----- $1

Tai yra knyga, kurią įdomu ir verta paskaityti. Ją galite greit gauti, jei parašysite užsakymą su aiškiu savo adresu ir, pridėję prie jo vieną dolerį, išsiųsite jį šiuo adresu:

DIRVA

6820 Superior Ave. Cleveland 3, Ohio

KELIONĖ PER NACIŲ KALĖJIMUS, PASBAIGUSI IŠLAISVINIMU

Clevelande IR APYLINKĖSE

SEZONO UŽBAIGTUVĖS

Čiurlionio ansamblio tradicinės koncertų sezono užbaigtuvės prasidės iškilmingu aktu, kuris įvyks šį sekmadienį 11:30 val. Lietuvių salėje.

Bus padaryta ansamblio veiklos apžvalga ir nariai kandidatai pakelti į tikruosius narius. Taip pat šia proga čiurlioniečiai išreikš savo padėką visiems globėjams, kurie jiems išdavė darbo ir buto garantijas atvykti į Ameriką ar kuriuo kitu būdu parėmė jų veiklą. Tokiems globėjams bus įteikti meniški padėkos lapai.

Tą patį sekmadienį, po iškilmingo akto, 2:30 val. p. p. čiurlioniečiai su savo globėjais, artimaisiais ir bičiuliais važiuoja į Anthony Smigel ūkį, 7581 State Rd., kur įvyks linksma čiurlioniečių gegužinė. Visi čiurlioniečių globėjai, bičiuliai ir pažįstami kviečiami akte ir gegužinėje dalyvauti.

KAIP NUVAŽIUOTI Į ČIURLIONIEČIŲ GEGUŽINĘ

Čiurlioniečių gegužinė įvyks Anthony Smigel ūkyje, 7581 State Rd. Automobiliu reikia važiuoti Public Square kryptimi į W 25th St. Iš šios gatvės įvažiuosite tiesiai į State Road.

Tie, kurie savo automobilių neturi, prašomi punktualiai susirinkti sekmadienį, 2:30 val. p. p., prie Lietuvių salės. Iš čia tuo laiku išvažiuos specialus autobusas, kuris svečius nuveš į gegužinę ir parveš namo.

Važiuojantieji į gegužinę gali su savim pasiimti ką nors pasitiesti ant pievos, nes staliukų ir kėdžių nebus. Betgi gėrimų ir užkandžių visiems užteks.

TREMTINIŲ SUSIRINKIMAS LIEPOS 2 DIENĄ

Clevelando Lietuvių Tremtinų Draugijos Valdyba praneša, kad tos draugijos visuotinis narių susirinkimas, turėjęs įvykti birželio 11 dieną, bet dėl a. a. dr. Kazio Griniaus mirties minėjimo atidėtas, dabar šaukiamas **liepos 2 d.**, sekmadienį, 11 val., Lietuvių Salėje. Susirinkimo dienotvarkė bus pranešta kitame DIRVOS numeryje.

NAUJOSIOS PARAPIJOS PIKNIKAS

Naujoji Lietuvių Parapija, 18022 Neff Road, birželio 25 d., 2:30 val., ruošia pikniką. Gros A. Neumano orkestras. Pikniko pelnas skiriamas naujosios bažnyčios, mokyklos ir seserų namų statybai.

VOKIŠKAI KALBANTI

šeima ieško vyresnės moters engviems namų ruošos darbams. Atlyginimas, kambarys ir maistas. **Tel. YE 2-1088.**

ŠVENTĖ PAS ŽIURIUS

Pereitą sekmadienį pas Žiūrius į Avon Lake suplaukė apie 100 svečių, pasveikinti Pijų ir Feliksą Žiūrius, laimingai išgyvenusius Amerikoje visą pusę šimto metų.

Kuklių vaišių metu buvo atliktas ir trumpas sukakties paminėjimas, pradėtas tėvynę primenančia daina "Kur giria žaiuoja". Buvo perskaitytas Tremtinių Draugijos sveikinimas, taip pat sveikinimai, atėję net iš Europos: Lietuvių Tautinio Sąjūdžio ir Laisvės Kovotojų Sąjungos atstovų Vlike — T. Šidiškio ir M. Valiukėno, ir Lietuvos atstovo Šveicarijoje dr. A. Geručio. Nuskambėjo tikrai nuoširdus Valio ir Ilgiausių Metų jubiliatams.

Clevelandiečių vardu nuoširdžiai jubiliatus pasveikino dr. S. Tamošaitis, J. Brazauskas ir buvęs Žiūrių **mokyklos draugas** Lietuvoje (prieš 50 metų!) — Adolfas Klimas, neseniai žiūriams padedant atvykęs į Ameriką.

Nepaprastai jautriai ir turiningai į sveikinimus atsiliepė Pijus J. Žiūrys. Tos trumpos iškilmės įrašytos į fonografo juostelę.

J. K. ALEKNA ĮRAŠĖ 50 NAUJŲ NARIŲ

Clevelande gyvenąs senas SLA veikėjas J. K. Alekna į SLA įrašė 50 naujų narių. Tai vienas iš aktyviausių organizatorių visame Susivienijime.

CLEVELANDO SKAUTAMS

Pranešu visiems vyr. skautams, kad Clevelande susiorganizavo skautų vyčių "Simano Daukanto" būrelis.

Visus skautus vyčius, kandidatus, kviečiu jungtis į skautišką šeimą ir toliau tęsti skautybės darbą.

Registruotis pas Zenoną Dučmaną, 1447 E. 65th St., telef. EX 1-7069.

Sekanti sueiga įvyks š. m. liepos 2 d. 11 val., tuojau po pamaldų. Čiurlionio ansamblio patalpose (Lietuvių Bankas, Superior Ave.).

Būrelio Vadas

T. NEUROS DARŽE BUS KRIKŠTYNOS

T. Neuros darže, Brunswick, Ohio, liepos mėn. 2-4 dienomis įvyksta krikštynos. Tas tris dienas, grojant geram orkestrui, vykstant šokiams ir vaišėms, bus pakrikštytas pasilinksminimo daržas.

Visus kviečiame atsilankyti.

Išvykdamas atostogų su šeima, pranešk DIRVAI savo adresą -- gausi laikraštį ir atostogaudamas.

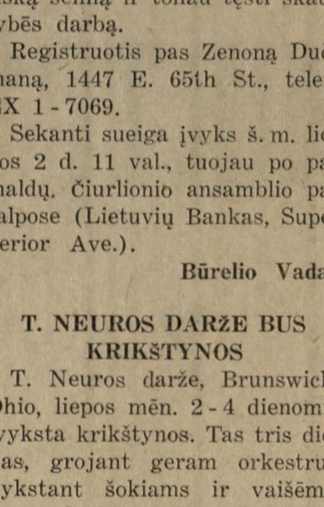

JOHN A. GREENE

Ohio Bell Telephone Co. vicepirmininkas, šiomis dienomis išrinktas Michigan Bell Telephone Co. pirmininku.

"MOTERŲ LANGAS"

Louise Winslow

Taip vadina vieną televizijos pusvalandį ("The Women's Window", kuris keturis kartus per savaitę nuo 2 iki2:30 perduodamas iš The East Ohio Gas Co. studijos per WNBK, 4 kanalą.

Čia louise Winslow duoda daug praktiškų patarimų apie valymą, namų tvarkymą ir, žinoma, virimą. Tie pusvalandžiai būna pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir ketvirtadienias. Prasideda visada 2 val. po pietų.

Joh A. Green

PUBLIC AUDITORIUM

Šeštadienį, birželio 24 d., simfoninio koncerto programoj Rossini Passo A. Sie, iš Viliaus Tellio, Verdi Traviatos I veiksmo įžanga, Respighi Simfoninė poema, Strausso Pavasario balsai, Chačaturiano ištrauka iš baleto ir kt. Solistas — lūpinės armonikos virtuozas John Sebastian.

Ateinantį trečiadienį koncerto nebus. Kitą šeštadienį programoje Liszto Simfoninė poema No.3, Strausso valsas ir kt. Solistas — pianistas Kenneth Wolf, Saint sainso piano koncertas su orkestru.

Bilietai pas Burrows, 419 Euclid Ave., arba koncerto dienomis nuo 7:30 v. v. Public Auditorium kasoje. Koncertų pradžia 8:30.

FILATELISTŲ DĖMESIUI

Atidaroma prekyba pašto ženklais. Joje pigiausiomis kainomis parduodami Lietuvos ir kitų kraštų pašto ženklai, albumai. Taip pat ir mainoma.

J. Grigaliūnas
7505 Cornelia Ave.
Cleveland 3, Ohio.

LANKYKITĖS SAVO KLUBE!

Lietuvių Klube, 6835 Superior Ave., klubo nariams ir svečiams penktadienių vakarais esti bulvinių blynų ir žuvies vakarienė ir šokiai su gera muzika žemutinėje Lietuvių Salės patalpoje.

HIPPODROME

Nuo trečiadienio, birželio 27 dienos, čia rodomos dvi filmos: "The Return of the Frontiedsman" ir "This Side of the Law". Pirmoji drama yra iš beįstatyminių laikų apie šerifo sūnų, kuris , apkaltintas žmogžudyste, imasi ypatingų priemonių savo nekaltumui įrodyti.

Antroji — melodrama, paremta asmenų supainiojimu. Advokatas, nerasdamas savo klijento, paprašo kitą asmenį pabūti to klijento vietoje, nes negali laukti su byla dėl nuosavybės.

RKO Keith's 105th

Birželio 21-24 dd. "Back to Bataan", su John Wayne, ir "Marine Raiders", su Pat O' Brien.

Birželio 25-27 dd. "Wagonmaster", su Ben Johnson ir Joanne Dru.

TOPSOIL
ROTO-TILLING
LAWNS GARDENS
General Landscaping
Free Estimates
A. SALVATORE—LO 1-4766

MIESTO STADIONE

Liepos 7 dienos imtynėse dalyvauti jau pasirašė sutartis Don Eagle, šįmet keturias dienas buvęs pasauliniu čempionu (Chicagoj neteko titulo dėl diskvalifikavimo), ir Gene Stanley, žinomas kaip Mr. America.

Bilietai nuo $1.50 iki 3.00. Vaikams iki 12 metų 25 c.

LIETUVIŲ SALĖ
išnuomojama
koncertams, šokiams, vestuvėms ir kitokiems parengimams. Iš anksto kreipkitės pas Pr. Urbšaitį. Lietuvių Klube, 6835 Superior Ave.

Mūsų specialybė
virtuvių, vonių, arkų ir spalvotų langų
PERTAISYMAS
Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius
K. ŠTAUPAS
16908 Endora Rd. KE 1-8794

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI
Kada jūsų namai arba rakandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERŠIS, dėl apkainavimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.
P. J. KERŠIS
609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: MAin 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

JONAS G. POLTER
Lietuvis
Namų Maliavotojas
Popieriuotojas
Apkainavimas ar patarimas reikale jusų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.
495 East 123rd St.
Telef.: POtomac 1-6899

Why Pay More?
CLEVELAND TRUST PERSONAL LOANS
ARE LOW-COST EASY TO ARRANGE
The Cleveland Trust Company
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE

Elizabeth ir Antanas ROMAN, gyvenantieji 1093 E. 71 St., Cleveland, su savo tremtiniais, kuriems sudarė galimybes atvykti į šį kraštą ir visus aprūpino butais savo namuose.

Metais pirmyn 1895-ais, Metais pirmyn 1950-ais
MONCRIEF ŠILDYMO ĮRENGIMAI
GAS • OIL • COAL
THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

SUOPIS FURNITURE
6921 Wade Park EX 1-8709
Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir. kiekvienam Jūsų buto kambariui
ŽEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS
Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4513
WM. DEBBS PAINTING CO.
Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

PALAIKYKIME TUOS kurie skelbiasi DIRVOJE!

PENKI TAUPYMO TIKSLAI
Paprastai žmonės taupo šiems penkiems tikslams:
1. Pradiniam įmokėjimui namą perkant, 2. Vaikams mokyti, 3. Kelionėms ar atostogoms, 4. Bizniui pradėti, 5. Vėlesniems gyvenimo reikalams. Jaunimo sumanymai gali būti dar ir kitoki.
Bet svarbiausias dalykas visada yra — pats taupymas. **Lietuvių Banke** taupyti yra pelninga. Be to, čia patogus priėjimas ir užtikrintas taupymo saugumas, nes čia kiekvieno taupomoji sąskaita iki $5.000 yra apdrausta Federal Insurance Corporation.
Čia ir šeštadieniais (subatomis) atidaryta iki 1 val. p. p.
THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.
6712 Superior Ave. HE 1-2498

I J. SAMAS - JEWELER
Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę
7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Dabar jau turime didesnį rinkinį Deimantų, Žiedų, Laikrodėlių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home
Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby
Pilnas laidotuvių patarnavimas
—HAMMOND VARGONAI PER ŠERMENIS—
6202 SUPERIOR AVE. HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON
FUNERAL HOME
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763

P J KERSIS
609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: MAin 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuoee, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.
Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Turėk VĖSESNĘ VIRTUVĘ šią vasarą...

virk ELEKTRA!

Taip, įsiaisykit 1950 elektrinę virtuvę dabar... turėkit vėsesnę virtuvę per vasarą.

Kodėl **vėsesnę?**

Todėl, kad elektrinėj virtuvėj išviršiniai indai kaitinami **tiesiogiai**... o **kepimo** skyrius visiškai izoliuotas — iš viršaus, apačios ir iš visų keturių šonų.

Karštis čia eina į maistą, ne virtuvę. JUMS vėsiau... oras ŠVIEŽESNIS... virtuvė ŠVARESNĖ!

Pažiūrėkit naujų 1950 elektrinių virtuvių artimiausioj krautuvėj... šiandien.

Virimas elektra — pinigų taupymas. Elektrinė virtuvė pati save apmoka.

OF COURSE IT'S ELECTRIC!

The Illuminating Company
ALWAYS AT YOUR SERVICE
IN THE BEST LOCATION IN THE NATION

KLAUSYKIT 'TEN O'CLOCK TUNES'
VISOS NAUJAUSIOS DAINOS — VISI ŽYMIAUSI ŽVAIGŽDĖS
Penkias Dienas Savaitėje—Pirmadienį iki Penktadienio
Rytais nuo 10—WGAR ir WICA • Vakarais nuo 10—WHK